

- (2) Potraživanja iz ugovora o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti u zračnom saobraćaju i potraživanja za naknadu štete kod odgovornosti, te regresna potraživanja u vezi s navedenim potraživanjem zastarijevaju za jednu godinu od dana dospelosti potraživanja.
- (3) Potraživanja iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za pet godina od dana dospelosti potraživanja.
- (4) Zastarijevanje počinje teći:
- a) za ugovor o prijevozu putnika:
    - 1) u slučaju smrti, fizičke povrede putnika ili zakašnjenja u prijevozu - od dana kada je zrakoplov stigao ili je trebalo da stigne u mjesto odredišta,
    - 2) u slučaju smrti koja je nastupila nakon iskrcavanja putnika iz zrakoplova, kao posljedica povrede nastale tokom prijevoza od dana smrti, ali tužba mora biti podnesena najkasnije u roku od tri godine - od dana kada je zrakoplov stigao ili je trebalo da stigne u mjesto odredišta,
  - b) za prijevoz ručnog prtljaga - od dana kada je zrakoplov stigao ili je trebalo da stigne u mjesto odredišta,
  - c) za prijevoz predatog prtljaga i stvari:
    - 1) u slučaju gubitka ili oštećenja - od dana kada su predate, odnosno kada je trebalo da budu predate u mjestu odredišta;
    - 2) u slučaju zakašnjenja u prijevozu - od dana kada su predate u mjestu odredišta;
    - 3) u slučaju ostalih potraživanja - od dana kada je potraživanje trebalo ispuniti;
  - d) za ugovore o prihvat i otpremi putnika, prtljaga i stvari - od dana određenog u tački c) alinejama 1) do 3) ovog stava,
  - e) za ugovore o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti u zračnom saobraćaju - od dana dospelosti potraživanja,
  - f) za odgovornost u slučaju štete - od dana kada je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je nanijelo štetu, a najkasnije u roku od tri godine od dana kada je nastala šteta,
  - g) za potraživanja nastala iz prava na povrat isplaćene nadokande - od dana kada je nastala obaveza isplate potraživanja na osnovu sudske odluke ili na osnovu svakog drugog akta kojim se uspostavlja pravo na povrat isplaćene nakande,
  - h) za ugovore o osiguranju:
    - 1) za potraživanja naknade štete nanesene trećim licima - od dana kada osiguranik dobije zahtjev trećeg lica za naknadu štete,
    - 2) za ostala potraživanja - prvog dana nakon proteka kalendarske godine u kojoj je nastalo potraživanje.
- (5) Nastupanje zastare potraživanja utvrđuje sud koji vodi postupak.

POGLAVLJE XII. PREKRŠAJNE ODREDBE

Član 121.

- (Prekršaji operatera ili drugih pravnih, odgovornih i fizičkih lica)
- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj operater ili drugo pravno lice ako:
- a) uskrati propisana prava i pomoć putnicima u slučaju kašnjenja leta, uskraćivanja ukrcavanja ili otkazivanja leta;
  - b) najkasnije 15 dana od dana utvrđivanja identiteta fizičkog lica s pravom na nadoknadu štete ne isplati avans nadoknade štete;

- c) prilikom prodaje usluga zračnog prijevoza ne osigura da su sažeci glavnih odredbi, kojima se uređuje njegova odgovornost prema putnicima i njihovoj prtljazi, uključujući rokove za podnošenje tužbe za nadoknadu štete i mogućnost davanja posebne izjave o prtljazi, dostupni putnicima;
  - d) uskrati propisana prava i pomoć licima s invaliditetom ili licima sa smanjenom pokretljivošću.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice operatera ili drugog pravnog lica novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 3.000,00 KM.
- (3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i drugo fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 500,00 do 3.000,00 KM.

Član 122.

- (Prekršaji operatera aerodroma ili drugih pravnih lica)
- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj operater aerodroma ili drugo pravno lice ako uskrati propisana prava i pomoć licima s invaliditetom ili licima sa smanjenom pokretljivošću.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice operatera aerodroma novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 3.000,00 KM.
- (3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i drugo fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 500,00 do 3.000,00 KM.

Član 123.

(Provođenje prekršajnog postupka)

Prekršajni postupak po prekršajima iz ovog zakona provodi se prema odredbama Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine i Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik BiH", broj 20/04).

POGLAVLJE XIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 124.

(Primjena ovog zakona)

Na odnose nastale prije dana stupanja na snagu ovog zakona primjenjuju se propisi koji su bili na snazi u vrijeme nastanka tih odnosa.

Član 125.

(Prestanak važenja drugih propisa)

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe Zakona o obligacionim i osnovnim materijalno-pravnim odnosima u zračnoj plovidbi - Prvi do Treći dio ("Službeni list SFRJ", broj 22/22 i 18/85), koji je preuzet Uredbom sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list RBiH", broj 2/92).

Član 126.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01,02-02-1-33/14

23. juna 2015. godine

Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Šefik Džaferović, s. r.

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Bariša Čolak, s. r.

Temeljem članka IV.4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na 13. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 10. lipnja 2015. godine, i na 6.

sjednici Doma naroda, održanoj 23. lipnja 2015. godine, usvojila je

ZAKON
O OBVEZNYM ODNOSIMA U CIVILNOM
ZRAKOPLOVSTVU BOSNE I HERCEGOVINE
ПОГЛАВЉЈЕ I. ОПЌЕ ОДРЕДБЕ

Članak 1.
(Predmet)

Predmet ovoga Zakona su obvezni pravni odnosi koji se odnose na međunarodni prijevoz putnika, prtljage i tereta, a koji se obavlja zrakoplovom za naknadu.

Članak 2.
(Pojmovi)

Pojmovi koji se koriste u ovome Zakonu imaju sljedeće značenje:

- a) "zračna luka" je određeno područje na zemlji ili vodi (uključujući sve objekte, instalacije i opremu) potpuno ili djelomično namijenjeno za kretanje, polijetanje, slijetanje i boravak zrakoplova;
- b) "dobrovoljac" je osoba koja se pojavila na ukrcaju pod uvjetima utvrđenim člankom 3. stavak (2) ovoga Zakona i koja pozitivno odgovori na poziv zračnog operatera upućen putnicima koji su voljni predati svoje rezervacije u zamjenu za pogodnosti;
- c) "Sporazum o ECAA" je Multilateralni sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunjske, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu (u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244 od 10. lipnja 1999. godine) o uspostavi Zajedničkog europskog zračnog prostora;
- d) "putna karta" je isprava u pisanom ili elektroničkom obliku koju je izdao ili ovjerio zračni operater ili njegov ovlašten predstavnik na temelju kojeg putnik ostvaruje pravo na prijevoz;
- e) "odbor korisnika zračne luke" je odbor predstavnika korisnika zračne luke ili organizacija koje predstavljaju korisnike zračne luke;
- f) "korisnik zračne luke" je bilo koja fizička ili pravna osoba koja je odgovorna za zračni prijevoz putnika s ili do predmetne zračne luke;
- g) "krajnje odredište" je odredište na karti koja se predočava na prijavnom (*check-in*) šalteru; raspoloživi alternativni vezani letovi neće se uzimati u obzir ako se ispoštuje prvotno planirano vrijeme dolaska;
- h) "let" podrazumijeva:
  - 1) u pogledu putnika i ručne prtljage - vrijeme prevoženja putnika zrakoplovom, uključujući njihov ukrcaj i iskrcaj,
  - 2) u pogledu tereta i predane prtljage - vrijeme prevoženja prtljage i tereta od trenutka predaje prtljage ili tereta zračnom prijevozniku do trenutka vraćanja naslovljenom primatelju,
  - 3) u pogledu trećih strana - korištenje zrakoplova od trenutka pokretanja motora radi rulanja ili polijetanja do trenutka kada se zrakoplov nalazi na tlu s potpuno zaustavljenim motorima; dodatno, let podrazumijeva kretanje zrakoplova vozilima za vuču ili guranje, ili silama

svojstvenim za pogon i uzgon zrakoplova, naročito zračnim strujama;

- i) "Osoba koja ima pravo na naknadu" je osoba koja je na temelju sudske odluke proglašena nasljednikom putnika;
- j) "međunarodni prijevoz" je svaki prijevoz u kojemu se, prema dogovoru među strankama potpisnicama Montrealske konvencije, polazište i odredište, bez obzira na to ima li prekida u prijevozu ili pretovara robe, nalaze ili unutar teritorija dviju država potpisnica ili unutar teritorija jedne države potpisnice ako je dogovoreno jedno mjesto zaustavljanja unutar teritorija druge države, čak i ako ta država nije država stranka potpisnica. Prijevoz između dviju točaka unutar teritorija jedne države potpisnice Konvencije bez unaprijed dogovorenog mjesta zaustavljanja unutar teritorija druge države nije međunarodni prijevoz u smislu ovoga Zakona;
- k) "Montrealska konvencija" je Konvencija o ujednačavanju određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu, potpisana u Montrealu 28. svibnja 1999. godine;
- l) "MTOМ" je maksimalna masa pri polijetanju koja odgovara određenom certificiranom iznosu specifičnom za sve tipove zrakoplova, kako je navedeno u uvjerenju o plovidbenosti zrakoplova;
- m) "operativni zračni operater" je zračni operater koji obavlja ili namjerava izvesti let prema ugovoru s putnikom ili u ime neke druge osobe, pravne ili fizičke, koje ima ugovor s tim putnikom;
- n) "operater zrakoplova" je osoba ili subjekt koji nije zračni prijevoznik, koji stalno i efektivno raspolaže korištenjem i operativnim vođenjem zrakoplova; operaterom se smatra fizička ili pravna osoba na čije je ime zrakoplov registriran, osim ako ta osoba može dokazati da je druga osoba operater;
- o) "organizator" je osoba koja, ne samo povremeno, organizira paket-aranžmane i prodaje ih ili ih nudi na prodaju neposredno ili posredstvom prodavatelja;
- p) "osoba s invaliditetom" ili "osoba smanjene pokretljivosti" je osoba čija je pokretljivost pri korištenju prijevoza smanjena uslijed bilo kakve tjelesne invalidnosti (senzorne ili lokomotorne, trajne ili privremene), mentalnog nedostatka, životne dobi ili bilo kojeg drugog uzroka invaliditeta i čije stanje zahtijeva posebnu pozornost i prilagodbu potrebama te osobe u smislu usluga koje su na raspolaganju svim putnicima;
- r) "otkazivanje leta" je neizvođenje prethodno planiranog leta na kojemu je najmanje jedno mjesto rezervirano;
- s) "paket-aranžman" je unaprijed dogovorena kombinacija najmanje dviju stavki navedenih u članku 79. Zakona o zaštiti potrošača Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 25/06);
- t) "prtljaga", osim ako to nije drukčije određeno, jest i registrirana i neregistrirana prtljaga u smislu članka 17. stavak (4) Montrealske konvencije;
- u) "putnik" je osoba koja na temelju ugovora ima pravo na prijevoz zrakoplovom;
- v) "redoviti zračni prijevoz" je serija letova koji imaju sljedeće osobenosti:
  - 1) obavljaju se za naknadu zrakoplovima za prijevoz putnika ili putnika i tereta i/ili pošte, i to tako da klijenti mogu pojedinačno zakupiti sjedala, bilo izravno od zračnog operatera ili od njegovih ovlaštenih predstavnika,

- 2) obavljaју se tako da prevoze između dvije iste ili više точака или
- 3) u skladu s objavljenom redu letenja или
- 4) su tako redoviti i učestali da čine prepoznatljiv sustavni niz;
- z) "rezervacija" podrazumijeva da putnik ima kartu или neki drugi dokaz из којег se vidi da je rezervaciju прихватио или регистрирао зрачни оператер или туристички оператер;
- aa) "SDR" je posebno pravo vučenja (*Special Drawing Right*) kako ga je definirao Međunarodni monetarni fond;
- bb) "treća zemlja" je svaka zemlja koja nije potpisnica Sporazuma o ECAA;
- cc) "turistički оператер" je, изузимајући зрачног пријевозника, организатор putovanja u skladu sa Zakonom o zaštiti потрошача Bosne i Hercegovine;
- dd) "ugovor" je sporazum koji povezuje потрошача s организатором i/или продаватељем;
- ee) "ukupno trajanje putovanja" (*elapsed journey time*) podrazumijeva vremensku razliku između vremena polaska i vremena dolaska prema redu letenja;
- ff) "upravno tijelo zračne luke" или "upravno tijelo" je tijelo koje, prema Zakonu o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), za svoj првенствени циљ има руковођење и управљање инфраструктуром зрачне луке, као и координирање и надзор активности различитих оператера који су присутни u зрачној luci или u njenom sustavu;
- gg) "uskraćeni ukrcaj" je odbijanje зрачног оператера да превезе путнике на одређеном лету, иако су се појавили на укrcају под uvjetima utvrđenim чланком 3. stavak (2), осим када постоје оправдани разлози да им се ускрати укrcај, као што су здравствени разлози, питања сигурности или заштите, или неодговарајуће путне исправе;
- hh) "узастопни зрачни оператер" je зрачни оператер који обавља dio tog пријевоза уз пристанак путника односно наручителја пријевоза на temelju уговора о пријевозу, уговореним s првим зрачним оператером;
- ii) "зрачни оператер" je подузеће за зрачни пријевоз s важећом оперативном дозволом;
- jj) "зрачни оператер државе потписнице Sporazuma o ECAA" je зрачни оператер којему je надлежно tijelo државе потписнице Sporazuma o ECAA издало важећу оперативну дозволу, u skladu s одредбама Правилника о радној дозvoli зрачног оператера и заједничким правилима за обављање зрачног пријевоза ("Službeni glasnik BiH", broj 66/10).

Чланак 3.

(Područje primjene)

- (1) Ovaj Zakon primjenjuje se na:
  - a) putnike koji putuju zrakoplovom koji polijeće iz zračne luke na teritoriju Bosne i Hercegovine, potpisnice Sporazuma o ECAA (u daljnjem tekstu: ECAA područje),
  - b) putnike koji putuju zrakoplovom koji polijeće iz zračne luke u nekoj trećoj zemlji ka zračnoj luci na teritoriju Bosne i Hercegovine, осим ако су добили погодности или накнаду и ако им је пружена помоћ u тој trećoj zemlji, под uvjetom da je зрачни оператер за дани лет зрачни оператер државе потписнице Sporazuma o ECAA.
- (2) Ovaj Zakon primjenjuje se под uvjetom da:
  - a) putnici из stavka (1) тоč. a) i b) imaju potvrđenu rezervaciju за лет i да се, осим u случају оtkазивања лета из чланка 30. овога Закона, појаве на пријавници:

- 1) na način i u vrijeme како је то utvrdio зрачни оператер, туристички оператер или овлашћени путнички агент или
- 2) ако nije naznačeno vrijeme најкасније 45 minuta прије објаве времена полјетања;
- b) je зрачни оператер или туристички оператер премјестио путнике s лета за који су имали rezervaciju на други лет, без обзира на разлог.
- (3) Ovaj Zakon primjenjuje se i на путнике који посједују путну kartu издану по програму за путнике који често путују или који су по неком другом комерцијалном програму издали зрачни оператер или туристички оператер.
- (4) Ovaj Zakon не примјенjuje се на путнике који путују бесплатно или по сниженој цјени карте која, изравно или неizravno, nije dostupna široj јавности.
- (5) Ovaj Zakon primjenjuje се на svakог оперативног зрачног оператера који превози путнике из ст. (1) i (2) овога чланка. Када зрачни оператер који нема уговор s путником испуњава обвезе из овога Закона, сматра се да то чини u име особе која има уговор s тим путником.
- (6) Одредбе овога Закона не utječu на права путника предвиђена Zakonom о заштити потрошача u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 25/06).
- (7) Ovaj Zakon не примјенjuje се на случајеве оtkазивања пакет-аранжмана који су оtkазани из разлога друкчијег од онога zbog којег је оtkazan лет.

Чланак 4.

(Пријевоз који обавља држава и пријевоз поштанских artikala)

- (1) Ovaj Zakon primjenjuje се i на zrakoplove државе или entiteta ако су испуњени uvjeti из чланка 1. овога Закона.
- (2) При пријевозу поштанских artikala оператер је одговоран само надлежној поштанској управи, u skladu s propisima који се примјенjuју на односе између оператера и поштанских управа.
- (3) Осим u случајевим наведеним u ставку (2) овога чланка, одредбе овога Закона не примјенjuју се на пријевоз поштанских artikala.

ПОГЛАВЉЕ II. ДОКУМЕНТАЦИЈА И ОБВЕЗЕ ЗРАЧНОГ ОПРАТЕРА У ОДНОСУ НА ПРИЈЕВОЗ ПУТНИКА, ПРТЛЈАЖЕ И ТЕРЕТА

Чланак 5.

(Putnici i prtljaga)

- (1) U pogledu пријевоза путника, зрачни оператер дужан је издати појединачну или колективну путну kartu, која садржи:
  - a) oznaku mjesta polaska i dolaska;
  - b) ако су mjesto polaska i mjesto dolaska на teritoriju једне државе, а једно или више mjesta за заустављање на teritoriju друге државе, naznaku најмање једног mjesta за заустављање.
- (2) U pogledu пријевоза путника, зрачни оператер може издати исправу друкчију од one из stavka (1) овога чланка која обвезно садржи информације наведене u ставку (1) тоč. a) i b) овога чланка, s тим што ће putnicima dati на увид писану изјаву о таквој информацији.
- (3) Зрачни оператер издаје путнику пртљажну идентификацијску karticu за сваки регистррани комад пртљаге.
- (4) Зрачни оператер издаје путнику писану обавјест о ограничењу одговорности зрачног оператера u случају смрти или озлједe путника, или губитка или оштећења пртљаге и кашњења.
- (5) Одредбе овога Закона примјенjuју се i u случајевима када зрачни зрачни оператер не поступи u складу са ст. (1) тоč. a) i b), (2), (3) i (4) овога чланка.

Чланак 6.

(Teret)

- (1) Зрачни оператер издаје теретни list за пријевоз tereta.

- (2) Bilo koja druga isprava koja sadrži izvješće o prijevozu koji će biti obavljen može biti zamijenjena izdavanjem teretnog lista za prijevoz zrakom. Ako se koriste takve isprave, zračni operater će, ako to od njega zatraži pošiljatelj robe, dostaviti pošiljatelju priznanicu o teretu, kojom se odobrava identificiranje pošiljke i pristup informacijama sadržanim u izvješću navedenom u spomenutoj ispravi.

Članak 7.

(Sadržaj teretnog lista za prijevoz zrakom ili priznanice o teretu)

Teretni list za prijevoz zrakom ili priznanica o teretu sadržavat će:

- oznaku mjesta polaska i dolaska;
- ako su mjesto polaska i mjesto dolaska na teritoriju jedne države potpisnice, a jedno ili više mjesta za zaustavljanje na teritoriju druge države, naznaku najmanje jednog mjesta za zaustavljanje i
- oznaku težine pošiljke.

Članak 8.

(Isprava koja se odnosi na prirodu tereta)

U slučaju kada treba ispuniti carinske, policijske ili slične formalnosti, od pošiljatelja se može zatražiti da pokaže ispravu u kojoj se navodi priroda tereta koji se prevozi.

Članak 9.

(Opis teretnog lista za prijevoz zrakom)

- Pošiljatelj će sastaviti teretni list u tri izvorna primjerka.
- Prvi primjerak nosit će oznaku "Za operatera" i potpisat će ga pošiljatelj robe. Drugi primjerak nosit će oznaku "Za primatelja robe" i potpisat će ga pošiljatelj i operater. Treći primjerak potpisat će operater, koji će ga predati pošiljatelju nakon predaje tereta.
- Potpis operatera i pošiljatelja može biti otipkan ili stavljeni faksimil.
- Ako zračni operater sastavi teretni list na zahtjev pošiljatelja, smatrat će se da je postupio u ime pošiljatelja.

Članak 10.

(Dokumentacija za višestruke pakete)

U slučaju kada ima više od jednog paketa:

- prijevoznik tereta ima pravo zahtijevati od pošiljatelja da izda odvojene zrakoplovne teretne listove;
- pošiljatelj ima pravo zahtijevati od prijevoznika da dostavi odvojene potvrde o primitku tereta kada se koriste druge isprave navedene u članku 6. stavak (2) ovoga Zakona.

Članak 11.

(Nepriдрžavanje uvjeta sadržanih u dokumentaciji)

Nepriдрžavanje odredaba čl. 6. i 10. ovoga Zakona neće utjecati na valjanost ugovora o prijevozu na koji će se, bez obzira na navedeno, primjenjivati odredbe ovoga Zakona.

Članak 12.

(Odgovornost za pojedinosti u dokumentaciji)

- Pošiljatelj je odgovoran za urednost, točnost i ispravnost pojedinosti i izjava koje se odnose na teret, a koje je unio on ili su uneseni u njegovo ime u teretni list, odnosno koje je dostavio on ili su u njegovo ime dostavljeni zračnom operateru kako bi ih ovaj unio u priznanice o predanom teretu, ili u izvješće koje se dostavlja uz isprave opisane u članku 6. stavak (2) ovoga Zakona.
- Odredba stavka (1) ovoga članka primjenjuje se i u slučaju kada je osoba koja obavlja dužnost u ime pošiljatelja istovremeno i predstavnik zračnog operatera.
- Pošiljatelj je odgovoran za štetu prouzročenu zračnom operateru, uključujući i štetu za koju je zračni operater odgovoran trećim osobama ako šteta nastane uslijed nedostatka, netočnosti i neispravnosti podataka i isprava iz

stavka (1) ovoga članka. Pošiljatelj će biti oslobođen od odgovornosti za prouzročenu štetu ako dokaže da je štetu prouzročio zračni operater ili osoba koja djeluje u njegovo ime, odnosno da je štetu prouzročila treća osoba unošenjem neurednih, netočnih i neispravnih pojedinosti i izjava koje se odnose na teret u priznanice o predanom teretu, ili u izvješće koje se dostavlja uz isprave opisane u članku 6. stavak (2) ovoga Zakona.

- Pošiljatelj je odgovoran za štetu prouzročenu osobama, zrakoplovu i drugim predmetima djelovanjem svojstava tereta koji je predan na prijevoz, izuzev ako zračnom operateru ta svojstva nisu bila niti morala biti poznata.

Članak 13.

(Dokumentacija kojom se dokazuje vrijednost)

- Teretni list ili priznanica o predanom teretu jest dokaz o zaključenju ugovora, primitku tereta i navedenim uvjetima prijevoza.
- Bilo koji podatak naveden u teretnom listu ili priznanici o predanom teretu, a koji se odnosi na težinu, dimenzije i ambalažu, kao i oni koji se odnose na broj paketa, predstavlja dokaz o istinitosti navedenih podataka.
- Bilo koji podatak naveden u teretnom listu ili priznanici o predanom teretu, a koji se odnosi na količinu, volumen i stanje tereta, ako ih je zračni operater provjerio i to naveo u teretnom listu ili ako je u pitanju vanjsko stanje tereta i ambalaže, predstavlja dokaz o istinitosti navedenih podataka.

Članak 14.

(Pravo na raspolaganje teretom)

- Pošiljatelj robe ima pravo raspolagati teretom tako što će ga vratiti u polaznu ili dolaznu zračnu luku, ili tako što će ga zaustaviti za vrijeme putovanja u trenutku bilo kojeg slijetanja, ili zahtijevati njegovu dostavu na mjesto isporuke ili da za vrijeme putovanja bude dostavljen osobi koja prvotno nije navedena kao primatelj robe, ili tražiti njegovo vraćanje u polaznu zračnu luku. Pošiljatelj neće koristiti ovo pravo na raspolaganje teretom na način koji može ugroziti zračnog operatera ili druge pošiljatelje robe i mora nadoknaditi sve troškove do kojih dođe uživanjem ovog prava.
- Ako je nemoguće izvršiti naloge pošiljatelja robe, zračni operater mora obavijestiti pošiljatelja o tome.
- Ako zračni operater udovolji pošiljateljevu zahtjevu za raspolaganje teretom, iako mu nije podnesen treći primjerak teretnog lista, prema članku 9. stavak (2) ovoga Zakona dužan je nadoknaditi štetu uzrokovanu udovoljavanju toga zahtjeva osobi koja je ovlaštena imatelj trećeg primjerka teretnog lista.
- Bez obzira na odredbu stavka (3) ovoga članka, operater ima pravo na povrat isplaćene naknade prema pošiljatelju.
- U slučaju da nije moguće udovoljiti zahtjevu za raspolaganje teretom ili bi se njegovim udovoljavanjem uzrokovala šteta operateru ili imateljima zahtjeva za raspolaganje drugim teretom, zračni operater obavezan je obavijestiti pošiljatelja o tome.
- Pravo raspolaganja teretom koje je preneseno na pošiljatelja prestaje važiti u trenutku kada počinje važiti pravo primatelja tereta, u skladu s člankom 15. ovoga Zakona. Ako primatelj ne preuzme teret ili nije moguće stupiti u kontakt s njim, pravo na raspolaganje teretom pripada pošiljatelju.

Članak 15.

(Isporuka tereta)

- Osim u slučaju kada je pošiljatelj postupio prema svome pravu u skladu s člankom 14. ovoga Zakona, po pristizanju tereta na odredište primatelj ima pravo zatražiti od operatera

- da dopremi teret primatelju, ima pravo na naplatu troškova i na pridržavanje uvjeta prijevoza.
- (2) Osim ako je drukčije dogovoreno, operater je obavezan što prije obavijesti primatelja o pristizanju tereta.
  - (3) Ako zračni operater prizna gubitak tereta ili ako teret nije stigao prije isteka roka od sedam dana od dana kada je trebao stići, primatelj ima pravo na naknadu štete u skladu s ugovorom o prijevozu.

Članak 16.

(Primjena prava pošiljatelja i primatelja)

Pošiljatelj i primatelj mogu, svaki zasebno, primijeniti sva prava koja su im dana čl. 14. i 15. ovoga Zakona, svaki u svoje ime, bilo da postupaju u svom osobnom interesu ili interesu nekog drugog, pod uvjetom da ispunjavaju obveze koje im nameće ugovor o prijevozu.

Članak 17.

(Odnos između trećih strana)

- (1) Odredbe čl. 14., 15. i 16. ovog zakona primjenjuju se na odnos između pošiljatelja i primatelja, kao i na međusobne odnose trećih strana ako njihova prava proizlaze iz prava pošiljatelja ili primatelja.
- (2) Pravo na raspologanje teretom, isporuka tereta i primjena prava pošiljatelja i primatelja mogu se izmijeniti samo oznakom "express" u teretnom listu ili na priznatici o isporuci tereta.

Članak 18.

(Carinske, policijske i formalnosti drugih državnih tijela)

- (1) Pošiljatelj mora pribaviti informacije i isprave potrebne radi ispunjavanja carinskih, policijskih i formalnosti drugih državnih tijela prije nego što teret bude isporučen primatelju. Pošiljatelj je odgovoran operateru za štetu prouzročenu zbog nedostatka ili nepotpunosti ili nepravilnosti takvih informacija ili isprava, osim ako je do štete došlo greškom operatera, njegovih službenika ili predstavnika.
- (2) Zračni operater nije obavezan provjeravati točnost takvih informacija ili isprava.

POGLAVLJE III. ODGOVORNOST OPERATERA I IZNOS NAKNADE ŠTETE

Članak 19.

(Odgovornost zračnog operatera)

- (1) Odgovornost zračnog operatera ECAA područja u pogledu putnika i njihove prtljage uređuje se odredbama ovoga Zakona.
- (2) Obveza osiguranja zračnog operatera ECAA područja podrazumijeva osiguranje do odgovarajuće visine osiguranja, što svim osobama koje imaju pravo na naknadu štete osigurava isplatu cjelokupnog iznosa na koji imaju pravo u skladu s odredbama ovoga Zakona i članka 4. točka (h) Dodatka I. Pravilnika o radnoj dozvoli zračnog operatera i zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza ("Službeni glasnik BiH", broj 66/10).

Članak 20.

(Smrt ili ozljeda putnika)

- (1) Zračni operater odgovoran je za štetu pretrpljenu u slučaju smrti ili tjelesne ozljede putnika samo pod uvjetom da je do nezgode, koja je prouzročila smrt ili ozljedu, došlo u zrakoplovu ili za vrijeme bilo koje operacije ukrcaja ili iskrcaja.
- (2) Zračni operater ECAA područja bez odgode, a najkasnije 15 dana od dana utvrđivanja identiteta fizičke osobe koja ima pravo na naknadu štete, isplaćuje predujam razmjernan teškoćama što ih je ta osoba pretrpjela i koji joj omogućava da zadovolji trenutačne materijalne potrebe.

- (3) Predujam u slučaju smrti ne smije biti manji od 16.000 SDR-a po putniku u protivvrijednosti u konvertibilnim markama.
- (4) Predujam ne predstavlja priznanje odgovornosti zračnog operatera.
- (5) U slučaju isplate predujma, on će biti kompenziran kasnijim iznosima isplaćenim po osnovi odgovornosti zračnog operatera ECAA područja.
- (6) Predujam neće biti vraćen odnosno kompenziran, osim u slučajevima propisanim člankom 24. ovoga Zakona ili u slučaju kada je isplaćen osobi koja nije imala pravo na naknadu štete.

Članak 21.

(Oštećenja prtljage)

- (1) Zračni operater odgovoran je za štetu pretrpljenu u slučaju oštećenja ili gubitka predane prtljage samo u slučaju da je do događaja, koji je doveo do oštećenja ili gubitka, došlo u zrakoplovu ili u bilo kojem trenutku od kada je predana prtljaga bila u nadležnosti zračnog operatera. Međutim, zračni operater nije odgovoran ako i u onoj mjeri u kojoj je došlo do oštećenja zbog svojstvenog nedostatka, loše kvalitete ili mane same prtljage.
- (2) Ako zračni operater prizna gubitak predane prtljage ili ako predana prtljaga nije stigla nakon isteka roka od 21 dana nakon dana kada je trebala stići, putnik ima pravo na naknadu štete u skladu s ovim Zakonom i ugovorom o prijevozu.

Članak 22.

(Oštećenja tereta)

- (1) Zračni operater odgovoran je za štetu nastalu u slučaju oštećenja ili gubitka tereta samo u slučaju ako je do događaja koji je uzrokovao štetu došlo za vrijeme prijevoza zrakom.
- (2) Međutim, operater nije odgovoran ako i u onoj mjeri u kojoj se dokaže da je do oštećenja ili gubitka tereta došlo iz jednog ili više navedenih razloga:
  - a) zbog svojstvenog nedostatka, loše kvalitete ili mane samoga tereta,
  - b) lošeg pakiranja tereta, koji nije obavio operater ili njegovi službenici ili predstavnici,
  - c) u slučaju rata ili oružanog sukoba,
  - d) u slučaju provedbe akta državnog tijela u vezi s ulaskom, izlaskom ili provozom tereta.
- (3) Prijevoz zrakom, u značenju koje mu je dano u stavku (1) ovoga članka, podrazumijeva vrijeme u kojemu je teret u nadležnosti operatera.
- (4) Vrijeme trajanja prijevoza zrakom ne može se produžiti vremenom trajanja prijevoza kopnom, morem ili unutarnjim vodama koji se obavlja izvan zračne luke. Ako se takav prijevoz ipak obavi u sklopu provedbe ugovora za prijevoz zrakom u svrhu utovara, isporuke ili pretovara, pretpostavlja se da je svaka šteta, pod uvjetom da nema dokaza da se dogodilo suprotno, rezultat događaja do kojega je došlo za vrijeme prijevoza zrakom. Ako operater, bez suglasnosti pošiljatelja, zamijeni ovakav prijevoz drugom vrstom prijevoza u cjelini ili u onome dijelu prijevoza koji je sporazumom između država potpisnica predviđen za prijevoz zrakom, ovakav prijevoz drugom vrstom prijevoza mora se obaviti za vrijeme trajanja prijevoza zrakom.

Članak 23.

(Kašnjenje)

Operater je odgovoran za štetu prouzročenu kašnjenjem u prijevozu putnika, prtljage ili tereta. Međutim, operater neće biti odgovoran za štetu prouzročenu kašnjenjem ako dokaže da su on ili njegovi službenici i predstavnici poduzeli sve mjere koje su

stvarno mogli poduzeti kako bi izbjegli štetu ili ako dokažu da je bilo nemoguće poduzeti takve mjere.

Članak 24.

(Oslobađanje od odgovornosti)

Zračni operater oslobađa se ili se djelomično oslobađa od odgovornosti za štetu ako dokaže da je šteta prouzročena ili je njenom nastanku doprinijela nakana ili nepažnja ili propust osobe koja zahtijeva naknadu štete, u mjeri u kojoj su nakana ili nepažnja ili propust prouzročili štetu ili su doprinijeli njenome nastanku.

Članak 25.

(Naknada štete u slučaju smrti ili ozljede putnika)

- (1) Zračni operater ne može isključiti ili ograničiti svoju odgovornost za štetu prouzročenu na način predviđen odredbom članka 20. stavak (1) ovoga Zakona, i to za štetu koja ne prelazi iznos od 113.100 SDR-a za svakog putnika.
- (2) Zračni operater nije odgovoran za štetu čiji iznos prelazi 113.100 SDR-a za svakog putnika na način predviđen člankom 20. stavak (1) ovoga Zakona ako dokaže da:
  - a) šteta nije nastala uslijed nepažnje ili pogreške ili propusta operatera ili njegovih zaposlenika ili predstavnika ili
  - b) je šteta nastala uslijed nepažnje ili pogreške ili propusta treće osobe.

Članak 26.

(Ograničenja odgovornosti u odnosu na kašnjenje prtljage i tereta)

- (1) Zračni operater odgovoran je za štetu prouzročenu kašnjenjem iz članka 23. ovoga Zakona do iznosa od 4.694 SDR-a za svakog putnika.
- (2) Zračni operater odgovoran je za uništenje, gubitak, oštećenje ili zakašnjenje prtljage do iznosa od 1.131 SDR-a za svakog putnika, osim ako je putnik u trenutku predaje prtljage operateru dao posebnu izjavu o većoj vrijednosti prtljage i platio dodatnu naknadu.
- (3) U slučaju iz stavka (2) ovoga članka, zračni operater dužan je platiti iznos koji ne prelazi iznos naveden u posebnoj izjavi.
- (4) Zračni operater odgovoran je za štetu prouzročenu na teretu u slučaju njegovog uništenja, gubitka, oštećenja ili zakašnjenja do iznosa od 19 SDR-a po kilogramu tereta, osim ako je u trenutku predaje tereta operateru pošiljatelj dao posebnu izjavu o većoj vrijednosti i platio dodatnu naknadu. U tom slučaju, operater je dužan platiti iznos koji ne prelazi navedenu naknadu.
- (5) U slučaju uništenja, gubitka, oštećenja ili zakašnjenja dijela tereta ili bilo kojeg predmeta sadržanog u njemu, pri određivanju iznosa na koji se ograničava odgovornost operatera uzima se u obzir samo ukupna težina jednog ili više paketa na koje se odnosi navedeni tekst. Međutim, kada uništenje, gubitak, oštećenje ili zakašnjenje dijela tereta ili bilo kojeg predmeta sadržanog u njemu utječe na vrijednost ostalih paketa obuhvaćenih istim teretnim listom ili istom priznanicom ili, ako oni nisu izdani, istim izvješćem sačuvanim u nekoj drugoj ispravi iz članka 6. stavak (2) ovoga Zakona, ukupna težina jednog takvog paketa ili više paketa također se uzima u obzir pri određivanju granice odgovornosti.
- (6) Odredbe st. (1) i (2) ovoga članka ne primjenjuju se u slučaju kada je šteta prouzročena nakanom, greškom ili propustom operatera, njegovih zaposlenika ili predstavnika.

Članak 27.

(Konverzija monetarnih jedinica)

Konverzija iznosa SDR-a u konvertibilne marke (KM) obavlja se u skladu s metodom konverzije koju primjenjuje

Međunarodni monetarni fond, a koja je na snazi na dan donošenja presude za naknadu štete.

Članak 28.

(Odgovornost zračnog operatera u slučaju uskraćenog ukrcaja, otkazivanja leta i kašnjenja leta)

Ovim Zakonom, pod sljedećim uvjetima, utvrđuje se minimum prava za putnike u slučajevima kada:

- a) je protiv njihove volje uskraćen ukrcaj;
- b) je njihov let otkazan;
- c) njihov let kasni.

Članak 29.

(Uskraćeni ukrcaj)

- (1) Kada operativni zračni operater opravdano očekuje da će morati uskratiti ukrcaj na određeni let, prvo će pozvati dobrovoljce da predaju svoje rezervacije u zamjenu za pogodnosti, pod uvjetima koji će biti dogovoreni između dotičnog putnika i operativnog zračnog operatera. Dobrovoljcima će biti pružena pomoć u skladu s člankom 33. ovoga Zakona, pri čemu će ta pomoć biti dodatna u odnosu na pogodnosti spomenute u ovome stavku.
- (2) Ako broj dobrovoljaca koji istupe nije dovoljan da se ostalim putnicima s rezervacijama omogući ukrcaj na let, tada operativni zračni operater može uskratiti ukrcaj putnicima protiv njihove volje.
- (3) Ako je putnicima uskraćen ukrcaj protiv njihove volje, operativni zračni operater mora im to odmah kompenzirati u skladu s člankom 32. ovoga Zakona i pružiti pomoć u skladu s čl. 33. i 34. ovoga Zakona.

Članak 30.

(Otkazivanje)

- (1) U slučaju otkazivanja leta:
  - a) operativni zračni operater ponudit će pomoć putnicima u skladu s člankom 33. ovoga Zakona i
  - b) operativni zračni operater ponudit će pomoć putnicima u skladu s člankom 34. stavak (1) točka a) i člankom 34. stavak (2) ovoga Zakona, a u slučaju preusmjerenja kada je opravdano očekivano vrijeme novog leta najmanje dan nakon polijetanja koje je bilo planirano za otkazani let, pomoć utvrđenu člankom 34. stavak (1) točka b) i člankom 34. stavak (1) točka c) ovoga Zakona i
  - c) putnici imaju pravo na naknadu od operativnog zračnog operatera u skladu s člankom 32. ovoga Zakona, osim ako su obaviješteni o otkazivanju:
    - 1) najmanje dva tjedna prije predviđenog vremena polijetanja ili
    - 2) između dva tjedna i tjedan prije predviđenog vremena polijetanja, a ponuđeno im je preusmjerenje, čime bi im se omogućilo polijetanje najviše dva sata prije predviđenog vremena polijetanja i stizanje do svoga krajnjeg odredišta za manje od četiri sata nakon predviđenog vremena slijetanja ili
    - 3) manje od sedam dana prije predviđenog vremena polijetanja, a ponuđeno im je preusmjerenje, čime bi im se omogućilo polijetanje najviše jedan sat prije predviđenog vremena polijetanja i stizanje do svoga krajnjeg odredišta za manje od dva sata nakon predviđenog vremena slijetanja.
- (2) Kada se putnici obavijeste o otkazivanju, mora im se dati objašnjenje u vezi s mogućim alternativnim prijevozom.
- (3) Operativni zračni operater neće biti obavezan platiti naknadu u skladu s člankom 32. ovoga Zakona ako može dokazati da je otkazivanje uzrokovano izvanrednim okolnostima koje

- nisu mogle biti izbjegnute čak i da su bile poduzete sve potrebne mjere.
- (4) Teret dokazivanja u vezi s pitanjima o tome je li i kada je putnik obaviješten o otkazivanju leta bit će na operativnom zračnom operateru.
- (5) Naknada iz stavka (1) ovoga članka isplaćivat će se u gotovini, elektroničkim bankovnim transferom, bankovnim nalogom ili bankovnim čekom ili uz potpisanu suglasnost putnika, putničkim doznakama i/ili putem drugih usluga.
- (6) Duljine iz st. (1) i (2) mjerit će se metodom velike kružne rute.

Članak 31.

(Kašnjenje)

- (1) Kada operativni zračni operater opravdano očekuje da će određeni let kasniti u odnosu na predviđeno vrijeme polijetanja:
- dva sata ili više u slučaju letova duljine od 1.500 kilometara ili manje ili
  - tri sata ili više za letove unutar ECAA područja duljine između 1.500 i 3.500 kilometara ili
  - za četiri sata ili više u slučaju svih letova koji ne potpadaju pod točku a) ili b), zračni operater ponudit će putnicima:
    - pomoć utvrđenu člankom 34. stavak (1) točka a) i člankom 34. stavak (2) ovoga Zakona i
    - pomoć utvrđenu člankom 34. stavak (1) točka b) i člankom 34. stavak (1) točka c) ovoga Zakona kada je opravdano očekivano vrijeme polijetanja najmanje dan nakon vremena polijetanja koje je prethodno najavljeno i
    - pomoć utvrđenu člankom 33. stavak (1) točka a) ovoga Zakona kada je u pitanju kašnjenje od najmanje četiri sata.
- (2) U svakom slučaju, pomoć će biti ponuđena unutar vremenskih granica, kako je to navedeno u stavku (1) ovoga članka, a u odnosu na svaki raspon duljina zasebno.

Članak 32.

(Pravo na naknadu)

- (1) Putnicima pripada pravo na naknadu u iznosu od:
- 250 eura za sve letove duljine od 1.500 kilometara ili manje;
  - 400 eura za sve letove unutar ECAA područja dulje od 1.500 kilometara i za sve druge letove duljine između 1.500 i 3.500 kilometara;
  - 600 eura za sve letove koji ne potpadaju pod točku a) ili b) ovoga stavka.
- (2) Pri utvrđivanju duljine, osnova za utvrđivanje naknade bit će zadnje odredište na kojemu će uskraćeni ukrcaj i otkazivanje izazvati kašnjenje u dolasku putnika u odnosu na predviđeno vrijeme.
- (3) Vrijednost naknade izražene u eurima (EUR) isplaćivat će se u protuvrijednosti u konvertibilnim markama (KM). Osnova za obračun naknade u eurima (EUR), koja se plaća u konvertibilnim markama (KM), jest protuvrijednost deviznog iznosa iskazanog u konvertibilnim markama (KM), prema važećem tečaju Centralne banke BiH na dan obračuna.
- (4) Kada se putnicima ponudi preusmjerenje do njihova krajnjeg odredišta alternativnim letom u skladu s člankom 33. ovoga Zakona, a čije vrijeme dolaska ne prelazi predviđeno vrijeme dolaska prvotno rezerviranog leta:
- za dva sata, za sve letove duljine od 1.500 kilometara ili manje, ili
  - za tri sata, za sve letove unutar ECAA područja dulje od 1.500 kilometara i sve druge letove duljine između 1.500 i 3.500 kilometara, ili
  - za četiri sata, za sve letove koji ne potpadaju pod točku a) ili b) ovoga stavka, operativni zračni prijevoznik može za 50% umanjiti naknadu predviđenu stavkom (1) ovoga članka.

Članak 33.

(Pravo na povrat novca ili preusmjerenje)

- (1) Putnicima će biti ponuđeno da odaberu između:
- povrata novca u roku od sedam dana na način predviđen člankom 32. stavak (3) ovoga Zakona za puni iznos cijene karte za koju je kupljena, za dio ili dijelove putovanja koji nisu realizirani i za dio ili dijelove koji su već realizirani ako taj let više ne služi nikakvoj svrsi u smislu prvotnog plana putovanja putnika, zajedno s povratnim letom na prvu točku polijetanja, kada je to bitno, prvom prilikom;
  - preusmjerenja, pod sličnim uvjetima prijevoza, do njihova krajnjeg odredišta, prvom prilikom ili
  - preusmjerenja, pod sličnim uvjetima prijevoza, do njihova krajnjeg odredišta nekog kasnijeg datuma, po volji putnika, ovisno o raspoloživosti sjedala.
- (2) Na putnike čiji letovi čine dio paket-aranžmana primjenjuje se stavak (1) točka a) ovoga članka, isključujući pravo na naknadu u slučajevima u kojima takvo pravo proizlazi iz Zakona o zaštiti potrošača u Bosni i Hercegovini.
- (3) U slučaju kada određeni grad, metropolu ili regiju opslužuje nekoliko zračnih luka, a operativni zračni operater ponudi putniku let do zračne luke koja je alternativa onoj za koju je izvršena rezervacija, operativni zračni operater snosit će troškove prijevoza putnika od te alternativne zračne luke do zračne luke za koju je izvršena rezervacija ili do nekog drugog obližnjeg odredišta koje je dogovoreno s putnikom.

Članak 34.

(Pravo na zbrinjavanje)

- (1) Putnicima će biti besplatno ponuđeni:
- obroci i osvježnja u razumnom odnosu prema vremenu čekanja;
  - hotelski smještaj u slučajevima:
    - kada je nužno zadržati se jednu ili više noći ili
    - kada je nužno zadržati se dulje nego što je putnik namjeravao;
  - prijevoz na relaciji između zračne luke i mjesta smještaja (hotel ili nešto drugo).
- (2) Osim toga, putnicima će biti ponuđena dva besplatna telefonska poziva, korištenje teleksa ili faksa ili e-pošte.
- (3) Pri primjeni ovoga članka operativni zračni operater mora posvetiti posebnu pozornost potrebama osoba smanjene pokretljivosti i osoba koje su u njihovoj pratnji, kao i potrebama djece bez pratnje.

Članak 35.

(Smještaj u višu ili nižu klasu)

- (1) Ako operativni zračni operater smjesti putnika u višu klasu od one za koju je kupljena karta, može ne zahtijevati nikakvo dodatno plaćanje.
- (2) Ako operativni zračni operater smjesti putnika u nižu klasu od one za koju je kupljena karta, u roku od sedam dana i na način predviđen člankom 32. stavak (3) ovoga Zakona putniku će isplatiti iznos u visini od:
- 30% cijene karte za sve letove duljine od 1.500 kilometara ili manje ili
  - 50% cijene karte za sve letove unutar ECAA područja dulje od 1.500 kilometara i za sve druge letove duljine između 1.500 i 3.500 kilometara ili

- c) 75% cijene karte za sve letove koji ne potpadaju pod tačku a) i b) ovoga stavka.

Članak 36.
(Dodatna naknada)

- (1) Ovaj Zakon primjenjivat će se na dodatnu naknadu, ne dovodeći u pitanje prava putnika. Od takve naknade može se odbiti naknada koja se dodijeli prema ovome Zakonu.
- (2) Stavak (1) ovoga članka ne primjenjuje se na putnike dobrovoljce, čija su prava uređena člankom 29. stavak (1) ovoga Zakona.

Članak 37.

(Pravo na povrat isplaćene naknade)

- (1) U slučajevima kada zračni operater plati naknadu ili ispuni druge obveze predviđene ovim Zakonom, ima pravo potraživati naknadu od bilo koje osobe, uključujući treće strane, u skladu s važećim zakonom.
- (2) Ovim se Zakonom ne ograničava pravo zračnog operatera na potraživanje povrata isplaćene naknade od turističkog operatera ili neke druge osobe s kojom zračni operater ima ugovor.
- (3) Odredbe ovoga Zakona ne ograničavaju pravo turističkog operatera ili treće strane s kojim zračni operater ima ugovor, sem putnika, na potraživanje povrata novca ili naknade od zračnog operatera u skladu s mjerodavnim važećim zakonima.

Članak 38.

(Obveza obavještanja putnika o njihovim pravima)

- (1) Zračni operater osigurava da na prijavnici bude postavljena putnicima jasno vidljiva i čitljiva sljedeća obavijest: "Ako vam je uskraćen ukrcaj ili je vaš let otkazan ili odgođen za najmanje dva sata, na prijavnici ili kapiji za ukrcaj potražite sažetak u kojemu su navedena vaša prava, naročito u pogledu naknade i pomoći".
- (2) Zračni operater koji uskraćuje ukrcaj ili otkazuje let mora dati svakom putniku pisanu obavijest u kojoj su navedena pravila o naknadi i pomoći u skladu s ovim Zakonom.
- (3) Zračni operater dužan je dostaviti pisanu obavijest svakom putniku čiji let kasni u roku ne kraćem od dva sata. Putniku se u pisanoj obliku moraju dati i kontakt-podatci o tijelu nadležnom za postupanje po pitanju zaštite prava putnika, a koje je utvrđeno člankom 40. ovoga Zakona.
- (4) Zračni operater na odgovarajući način osigurava obavijest i za slijepu i slabovidne osobe.

Članak 39.

(Isključivanje odbacivanja odgovornosti)

- (1) Ovim Zakonom zabranjuje se svako isključivanje odgovornosti zračnog operatera.
- (2) U slučaju da zračni operater ne postupi prema stavku (1) ovoga članka, odnosno ne obavijesti ili nepravilno obavijesti putnika o njegovim pravima, putnik ima pravo pokrenuti postupak pred nadležnim sudom.

Članak 40.

(Nadležno tijelo za postupanje po pitanju zaštite prava putnika)

- (1) Nadležno tijelo za postupanje po pitanju žalbi putnika koji se prevoze zrakom, a čija su prava ugrožena na temelju ovoga Zakona, jest Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BHDCA).
- (2) Svaki putnik koji putuje iz zračne luke u Bosni i Hercegovini do zračne luke na ECAA području i obratno, kao i svaki putnik koji putuje iz zračne luke u Bosni i Hercegovini do zračne luke u trećim zemljama i obratno, može uložiti žalbu BHDCA zbog povrede njegovih prava prema ovome Zakonu.

- (3) BHDCA će na temelju ovoga Zakona donijeti poseban propis kojim će utvrditi postupak za postupanje po žalbama putnika kojima su ugrožena prava utvrđena ovim Zakonom.

Članak 41.

(Klauzula o ograničenjima)

Ugovorom o prijevozu zračni operater može ugovoriti više iznose naknada u slučajevima odgovornosti od onih navedenih u ovome Zakonu.

Članak 42.

(Ništavost odredaba ugovora)

Svaka odredba ugovora o prijevozu putnika, prtljage ili tereta kojom se operater oslobada odgovornosti ili kojom se određuje niža razina odgovornosti od one propisane ovim Zakonom ništava je i ne proizvodi pravno djelovanje. Ništavost takve odredbe ugovora o prijevozu putnika, prtljage ili tereta ne utječe na valjanost ostalih odredaba ugovora na koje se primjenjuju odredbe ovoga Zakona.

Članak 43.

(Sloboda ugovaranja)

- (1) Zračni operater odbit će zaključiti ugovor o prijevozu koji je protivan ovome Zakonu.
- (2) Zračni operater može postaviti i drukčije uvjete prijevoza ako oni nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.
- (3) Svi zračni prijevoznici prilikom prodaje usluga zračnog prijevoza unutar ECAA područja osiguravaju da sažetak glavnih odredaba ugovora o prijevozu kojima se uređuje odgovornost zračnog operatera prema putnicima i njihovoj prtljazi, uključujući rokove za podnošenje tužbe za naknadu štete i mogućnost davanja posebne izjave o prtljazi, bude dostupan putnicima na svim prodajnim mjestima, uključujući prodaju putem telefona ili interneta. Kako bi udovoljili ovome zahtjevu za pružanje informacija, zračni prijevoznici koristit će obavijest, kako je to navedeno u članku 44. ovoga Zakona. Takav sažetak ili obavijest ne može se koristiti kao osnova za podnošenje zahtjeva za naknadu štete niti za tumačenje odredaba ovoga Zakona.
- (4) Uz zahtjev vezan uz pružanje informacija iz stavka (1) ovoga članka o zračnom prijevozu koji se obavlja ili prodaje, svi zračni prijevoznici izdaju svakom putniku pisanu obavijest o:
- granici odgovornosti operatera koja vrijedi za dani let u slučaju smrti ili ozljede, ako je takva granica određena;
  - granici odgovornosti operatera koja vrijedi za dani let u slučaju uništenja, gubitka ili oštećenja prtljage, kao i upozorenje da putnik prilikom prijave prtljage treba upozoriti zrakoplovnu kompaniju na svu prtljagu čija vrijednost premašuje taj iznos ili treba osigurati prtljagu u cjelini prije putovanja;
  - granici odgovornosti operatera koja vrijedi za dani let za štetu izazvanu kašnjenjem.
- (5) Kada prijevoz u cjelini obavljaju zračni operateri iz ECAA područja, ograničenja navedena u skladu sa zahtjevima za pružanje informacija iz st. (1) i (2) jesu ograničenja utvrđena ovim Zakonom, osim u slučaju kada zračni operater iz ECAA područja dobrovoljno primjenjuje ograničenja koja su viša od ograničenja propisanih ovim Zakonom.
- (6) Na prijevoz koji obavljaju zračni prijevoznici izvan ECAA područja primjenjuju se st. (1) i (2) ovoga članka samo u pogledu prijevoza u ECAA područje, iz njega ili unutar njega.

Članak 44.

(Izvod o odgovornosti zračnog operatera za putnike i njihovu prtljagu)

Izvod o odgovornosti zračnog operatera prema putnicima i njihovoj prtljazi, s čime je zračni operater dužan upoznati putnike, glasi:

"Ova informativna obavijest sadrži sažeta pravila o odgovornosti zračnih operatera iz ECAA područja u skladu s odredbama Zakona o obveznim odnosima u civilnom zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine i Montrealske konvencije.

- (1) Naknada u slučaju smrti ili ozljede
Ne postoje financijska ograničenja za odgovornost u slučaju ozljede ili smrti putnika. Zračni operater ne može osporavati zahtjeve za naknadu štete u slučaju kada se radi o šteti do iznosa od 113.100 SDR-a (približni iznos u lokalnoj valuti). U slučaju iznosa višeg od navedenog, zračni operater može osporavati zahtjev dokazujući da nije nemarno postupao ili da nije kriv zbog nečeg drugog.
- (2) Avansna plaćanja
  - a) U slučaju smrti ili ozljede putnika, zračni operater u roku od 15 dana od dana utvrđivanja identiteta osobe koja ima pravo na naknadu štete mora isplatiti predujam koji je potreban za pokriće trenutnih ekonomskih potreba. U slučaju smrti, ovo avansno plaćanje ne smije biti manje od 16.000 SDR-a (približni iznos u lokalnoj valuti).
  - b) Avansna isplata ne predstavlja priznanje odgovornosti i može se odbiti od bilo kojeg naknadnog iznosa plaćenog po osnovi odgovornosti zračnog prijevoznika iz ECAA područja, ali je nepovratna, osim u slučajevima ako zračni prijevoznik dokaže da je štetu izazvala ili joj je doprinijela nemarnost ozlijeđenog ili preminulog putnika. Zračni prijevoznik može biti oslobođen, u cijelosti ili djelomično, odgovornosti u skladu s važećim zakonima ili u okolnostima kada se naknadno dokaže da je osoba koja je primila avansnu isplatu svojim nemarom izazvala ili doprinijela šteti ili da se ne radi o osobi koja ima pravo na naknadu.
- (3) Kašnjenje putnika
U slučaju kašnjenja putnika, zračni operater odgovoran je za štetu, osim ako je poduzeo sve razumne mjere kako bi izbjegao štetu ili ako nije bilo moguće poduzeti takve mjere. Odgovornost u slučaju kašnjenja putnika ograničena je na 4.694 SDR-a (približni iznos u lokalnoj valuti).
- (4) Kašnjenje prtljage
U slučaju kašnjenja prtljage, zračni operater odgovoran je za štetu, osim ako je poduzeo sve razumne mjere kako bi izbjegao štetu ili ako nije bilo moguće poduzeti takve mjere. Odgovornost u slučaju kašnjenja prtljage ograničena je na 1.131 SDR-a (približni iznos u lokalnoj valuti).
- (5) Uništenje, gubitak ili oštećenje prtljage
Zračni operater odgovoran je za uništenje, gubitak ili oštećenje prtljage do iznosa od 1.131 SDR-a (približni iznos u lokalnoj valuti). U slučaju registrirane prtljage, zračni operater odgovoran je čak i ako nije kriv, osim ako je prtljaga bila neispravna. U slučaju prtljage koja nije registrirana, operater je odgovoran samo ako je kriv.
- (6) Viša ograničenja odgovornosti za prtljagu
Putnik ima pravo na više ograničenje odgovornosti ako najkasnije pri registraciji dâ posebnu izjavu i plati dodatnu naknadu.
- (7) Žalbe vezane uz prtljagu
Ako je prtljaga oštećena, ako kasni ili je izgubljena ili uništena, putnik mora pisati i žaliti se zračnom operateru što je prije moguće. U slučaju oštećenja registrirane prtljage, putnik mora pisati i žaliti se u roku od sedam dana, a u

slučaju kašnjenja u roku od 21 dana, u oba slučaja od dana predaje prtljage putniku.

- (8) Odgovornost ugovorenih i stvarnih operatera
Ako zračni operater koji doista izvodi let nije i ugovoreni zračni operater, putnik ima pravo uputiti žalbu ili podnijeti zahtjev za naknadu štete protiv bilo kojega od njih. Ako je na karti naznačeno ime ili kod zračnog operatera, taj je zračni operater i ugovoreni operater.
- (9) Rok za podnošenje tužbe
Tužba za naknadu štete mora se podnijeti u roku od dvije godine od dana dolaska zrakoplova ili od dana kada je zrakoplov trebao sletjeti.
- (10) Osnova za informacije
Osnova za opisana pravila su Montrealska konvencija od 28. svibnja 1999. godine i Zakon o obveznim odnosima u civilnom zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine."

Članak 45.

(Osnova za potraživanja odštete)

Svako potraživanje naknade štete osobe koja ima pravo na naknadu štete na temelju ovoga Zakona, ugovora o prijevozu ili je proizašlo iz presude o počinjenom kaznenom djelu podliježe uvjetima i ograničenjima odgovornosti na način utvrđen ovim Zakonom.

Članak 46.

(Zaposlenici i predstavnici zračnog operatera)

- (1) Zaposlenik ili predstavnik zračnog operatera protiv kojega je pokrenuta tužba zbog naknade štete na temelju ovoga Zakona može biti oslobođen od odgovornosti ako dokaže da je radio za zračnog operatera u granicama svojih ovlasti. Zaposlenik ili predstavnik zračnog operatera ima pravo pozivati se na ograničenja od odgovornosti za nastalu štetu na koja se poziva i operater u skladu s ovim Zakonom.
- (2) Akumuliranje iznosa naknade štete od zračnog operatera, njegovih službenika i predstavnika neće premašivati utvrđene iznose ograničenja od odgovornosti za nastalu štetu utvrđenu ovim Zakonom.
- (3) Osim u pogledu prijevoza tereta, odredbe st. (1) i (2) ovoga članka ne primjenjuju se ako se dokaže da je šteta proistekla iz postupka ili omaške službenika ili predstavnika počinjenih s nakanom izazivanja štete ili nesmotreno i znajući da će vjerojatno doći do štete.

Članak 47.

(Pravovremena obavijest o žalbi)

- (1) Ako osoba ovlaštena za primanje primi predanu prtljagu ili teret bez prigovora, to je dokaz *prima facie* da su prtljaga ili teret dostavljeni u dobrom stanju i u skladu s ispravom o prijevozu ili nekom drugom ispravom sadržanom u izvješću spomenutom u članku 5. stavak (2) i članku 6. stavak (2) ovoga Zakona.
- (2) U slučaju oštećenja, osoba odgovorna za isporuku mora prigovoriti zračnom operateru odmah nakon što uoči oštećenje, i to u slučaju prtljage najkasnije sedam dana od dana primitka, a u slučaju tereta 14 dana od dana primitka. U slučaju zakašnjenja, prigovor se mora uložiti najkasnije u roku od 21 dana od dana kada su joj prtljaga ili teret stavljeni na raspolaganje.
- (3) Svaki prigovor mora se uložiti u pisanom obliku i biti predan ili otpremljen u gore propisanom roku.
- (4) Ako u gore navedenom roku ne bude uloženi prigovor, protiv operatera neće se poduzimati nikakva radnja, osim u slučaju prijevare koju je počinio operater.

Чланак 48.

(Smrt odgovorne osobe)

U slučaju smrti ili ozljede putnika, oštećenik podnosi tužbu za naknadu štete protiv njegova nasljednika.

Чланак 49.

(Nadležnosti)

- (1) Zahtjev za naknadu štete oštećenik podnosi nadležnom sudu na teritoriju Bosne i Hercegovine.
- (2) U slučaju smrti ili ozljede putnika, oštećenik može podnijeti zahtjev za naknadu štete nadležnom sudu na teritoriju Bosne i Hercegovine ili na teritoriju države u kojoj je putnik u trenutku nesreće imao svoje stalno prebivalište, a prema kojoj i iz koje operater prometuje u prijevozu putnika zrakom, bilo svojim vlastitim zrakoplovom ili zrakoplovom drugog zrakoplovnog operatera na osnovi komercijalnog sporazuma, u kojoj taj operater obavlja prijevoz putnika zrakom i u kojoj zračni operater iznajmljuje ili posjeduje prostorije ili ih iznajmljuje ili posjeduje drugi operater s kojim je navedeni operater potpisao komercijalni sporazum.

Чланак 50.

(Arbitraža)

- (1) Podliježući odredbama ovoga članka, potpisnice ugovora o prijevozu tereta mogu navesti da će svaki spor koji se odnosi na odgovornost operatera, u skladu s ovim Zakonom, biti riješen arbitražom. Takav dogovor bit će u pisanom obliku.
- (2) Arbitražni postupak će, po nahodanju stranke koja ga potražuje, biti vođen u jednom od sudova navedenih u članku 49. ovoga Zakona.
- (3) Arbitar ili arbitražni sud primijenit će odredbe ovoga Zakona.
- (4) Odredbe st. (2) i (3) ovoga članka smatrat će se dijelom svake arbitražne klauzule ili sporazuma i svaki uvjet iz takve klauzule ili sporazuma koji nije u skladu s ovim Zakonom bit će poništen.

Чланак 51.

(Uzastopni prijevoz)

- (1) Uzastopni operateri dužni su se pridržavati odredaba ovoga Zakona.
- (2) Putnik ili osoba koja ima pravo na naknadu štete podnosi zahtjev za naknadu štete protiv operatera koji je obavljao prijevoz tijekom kojega je došlo do nesreće, događaja ili kašnjenja, izuzev kada je izričitim sporazumom između uzastopnih operatera prvi operater preuzeo odgovornost za cjelokupno putovanje.
- (3) U pogledu prtljage ili tereta, putnik ili pošiljatelj ima pravo pokrenuti postupak protiv prvog operatera, putnik ili primatelj koji ima pravo na dostavu ima pravo pokrenuti postupak protiv zadnjeg operatera i nadalje, a svatko od njih može pokrenuti postupak protiv operatera koji je obavljao prijevoz tijekom kojega je došlo do uništenja, gubitka, oštećenja ili zakašnjenja. Ti su prijevoznici zajedno i pojedinačno odgovorni putniku ili pošiljatelju ili primatelju.

Чланак 52.

(Pravo na naplatu štete od treće osobe)

Ako je štetu u prijevozu putnika, prtljage ili tereta prouzročila treća osoba, operater koji je nadoknadio štetu putniku ili osobi koja ima pravo na naknadu štete ima pravo pokrenuti postupak za povrat isplaćene naknade protiv treće osobe koja je prouzročila štetu.

POGLAVLJE IV. OSOBE SMANJENE POKRETLJIVOSTI ILI S POSEBNIM POTREBAMA

Чланак 53.

- (Putnici smanjene pokretljivosti ili putnici s posebnim potrebama)
- (1) Zračni operater dužan je osigurati prednost prilikom prijevoza, ukrcaja u ili iskrcaja iz zrakoplova putnicima smanjene pokretljivosti ili putnicima s posebnim potrebama i njihovoj pratnji, kao i djeci bez pratnje roditelja ili skrbnika, u odnosu na druge putnike.
  - (2) Zračni operater dužan je u slučajevima uskraćenog ukrcaja, otkazivanja ili kašnjenja leta, u bilo kojem trajanju, putnicima iz stavka (1) ovoga članka osigurati pravo na zbrinjavanje u skladu s člankom 34. ovoga Zakona.
  - (3) Ovim se Zakonom uspostavljaju pravila za pružanje pomoći putnicima iz stavka (1) ovoga članka bez diskriminacije.
  - (4) Odredbe ovoga Zakona primjenjuju se na putnike iz stavka (1) ovoga članka koje koriste komercijalne putničke usluge u zračnom prometu pri odlasku iz, provožu kroz ili dolasku u zračnu luku kada je ta zračna luka na teritoriju Bosne i Hercegovine.
  - (5) Ovaj Zakon ne odnosi se na prava putnika utvrđena čl. 79.-90. Zakona o zaštiti potrošača u Bosni i Hercegovini i prava putnika utvrđena čl. 28.-31. ovoga Zakona.

Чланак 54.

(Sprječavanje odbijanja prijevoza)

Pri prijevozu putnika iz članka 53. stavak (1) ovoga Zakona zračni operater ili njegov predstavnik mora:

- a) prihvatiti rezervaciju za let iz zračne luke ili do zračne luke u kojima se primjenjuje ovaj Zakon;
- b) obaviti ukrcaj u zrakoplov u zračnoj luci na koju se primjenjuje ovaj Zakon, pod uvjetom da putnik posjeduje važeću kartu i rezervaciju.

Чланак 55.

(Odstupanja, posebni uvjeti i informiranje)

- (1) Bez obzira na odredbe članka 54. ovoga Zakona, zračni operater ili njegov predstavnik ili turistički operater mogu odbiti prihvatiti rezervaciju od osobe s invaliditetom ili osobe smanjene pokretljivosti, po osnovi invaliditeta ili smanjene pokretljivosti, ili takvu osobu ukrcati:
  - a) ako je to u svrhu zadovoljenja važećih zahtjeva vezanih za sigurnost letenja uspostavljenih međunarodnim pravom, Sporazumom o ECAA, Zakonom o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ili u svrhu zadovoljenja zahtjeva vezanih za sigurnost letenja koje je uspostavilo tijelo koje je predmetnom zračnom operateru izdalo certifikat zračnog prijevoznika (AOC),
  - b) ako veličina zrakoplova ili njegovih vrata čini fizički nemogućim ukrcaj ili prijevoz dotične osobe s invaliditetom ili osobe smanjene pokretljivosti.
- (2) U slučaju odbijanja prihvaćanja rezervacije po osnovi navedenoj u točki a) ili b) stavka (1) ovoga članka, zračni operater, njegov predstavnik ili turistički operater dužni su se potruditi i dotičnoj osobi predložiti prihvatljivu alternativu.
- (3) Osobi s invaliditetom ili osobi smanjene pokretljivosti kojoj je uskraćen ukrcaj po osnovi njezine invalidnosti ili smanjene pokretljivosti, kao i bilo kojoj osobi koja je u pratnji navedene osobe u skladu sa stavkom (2) ovoga članka, mora biti ponudeno pravo na naknadu troškova ili preusmjerenje, kako je to utvrđeno člankom 33. ovoga Zakona. Pravo na mogućnost povratnog leta ili preusmjerenje ovisi o tome jesu li ispunjeni svi zahtjevi po pitanju sigurnosti letenja.
- (4) Pod istim uvjetima navedenim u stavku (1) točki a) ovoga članka, zračni operater ili njegov predstavnik ili turistički

operater mogu zahtijevati od osobe s invaliditetom ili osobe smanjene pokretljivosti da imaju pratnju druge osobe koja je osposobljena za pružanje potrebne pomoći dotičnoj osobi.

- (5) Zračni operater ili njegov predstavnik dužni su učiniti javno dostupnim, u prilagođenom obliku i bar na istim jezicima kao i informacije dostupne drugim putnicima, pravila vezana za sigurnost letenja koja primjenjuju na prijevoz osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti, kao i sva eventualna ograničenja koja se odnose na njihov prijevoz ili opremu za kretanje zbog veličine zrakoplova. Turistički operater dužan je objaviti takva pravila i ograničenja za letove uključene u turističke paket-aranžmane koje on organizira, prodaje ili nudi na prodaju.
- (6) U slučaju da zračni operater ili njegov predstavnik iskoriste odstupanja iz stavka (1) ili (2) ovoga članka, dužni su odmah obavijestiti osobu s invaliditetom ili osobu smanjene pokretljivosti o razlozima takvog postupanja. Zračni operater, njegov predstavnik ili turistički operater dužni su, na zahtjev, pismeno dostaviti ove razloge dotičnoj osobi s invaliditetom ili osobi smanjene pokretljivosti u roku od pet radnih dana od zaprimanja zahtjeva.

Članak 56.

(Određivanje dolaznih i odlaznih točaka)

- (1) U suradnji s korisnicima zračnih luka, putem odbora korisnika zračne luke, kao i relevantnim organizacijama koje zastupaju osobe s invaliditetom i osobe smanjene pokretljivosti, upravno tijelo zračne luke dužno je, uzimajući u obzir lokalne okolnosti, odrediti dolazne i odlazne točke unutar granica zračne luke ili na mjestu koje je pod izravnim nadzorom upravnog tijela te unutar i izvan terminalnih zgrada, na kojima osobe s invaliditetom ili osobe smanjene pokretljivosti mogu lako najaviti svoj dolazak u zračnu luku i zatražiti pomoć.
- (2) Dolazne i odlazne točke iz stavka (1) ovoga članka moraju biti jasno obilježene i pružati osnovne informacije o zračnoj luci u odgovarajućem obliku.

Članak 57.

(Prijenos informacija)

- (1) Zračni prijevoznici, njihovi predstavnici i turistički operateri dužni su poduzeti sve potrebne mjere kako bi na svim svojim prodajnim točkama na teritoriju zemalja potpisnica Sporazuma o ECAA, uključujući telefonsku i internetsku prodaju, primali obavijesti o potrebi za dobivanjem pomoći upućenih od osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti.
- (2) U slučaju da zračni operater ili njegov predstavnik prime obavijesti o potrebi za dobivanjem pomoći najmanje 48 sati prije objavljenog odlaska leta, dužni su tu informaciju prenijeti najmanje 36 sati prije objavljenog vremena odlaska leta:
- upravnim tijelima odlazne, dolazne i provodne zračne luke i
  - operativnom zračnom operateru ako nije izvršena rezervacija kod tog operatera, osim ako identitet operativnog zračnog operatera nije poznat u vrijeme primitka obavijesti, a u tom slučaju se informacija prenosi čim to bude izvedivo.
- (3) U svim slučajevima, osim navedenog u stavku (2) ovoga članka, zračni operater ili njegov predstavnik ili turistički operater dužni su prenijeti informaciju što je prije moguće.
- (4) Čim bude moguće nakon odlaska leta, operativni zračni operater dužan je obavijestiti upravno tijelo odredišne zračne luke, ako se nalazi na teritoriju ECAA područja, o broju osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti

ukrcanih na taj let kojima je potrebna pomoć utvrđena člankom 67. ovoga Zakona, kao i o prirodi te pomoći.

Članak 58.

(Pravo na pomoć na zračnim lukama)

- (1) Po dolasku osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti u zračnu luku radi putovanja zračnim prometom, upravno tijelo zračne luke dužno je osigurati pružanje pomoći, kako je to utvrđeno člankom 67. ovoga Zakona, na način da se osobi omogući let za koji posjeduje rezervaciju, pod uvjetom da je obavijest o posebnim potrebama te osobe za dobivanjem pomoći upućena predmetnom zračnom operateru ili njegovom predstavniku ili turističkom operateru najmanje 48 sati prije objavljenog vremena odlaska leta. Ovom je obavijesti obvezno obuhvatiti i povratni let, ako su odlazni let i povratni let ugovoreni s istim zračnim operaterom.
- (2) U slučaju potrebe za psom pomagačem, on se osigurava pod uvjetom da je o tome upućena obavijest zračnom operateru ili njegovom predstavniku ili turističkom operateru u skladu s važećim pravilima koja obuhvaćaju prijevoz pasa pomagača u zrakoplovu, ako takva pravila postoje.
- (3) Ako nije dostavljena obavijest u skladu sa stavkom (1) ovoga članka, upravno tijelo dužno je poduzeti sve što je u njegovoj moći da osigura pomoć, kako je to utvrđeno člankom 67. ovoga Zakona, na način da se dotičnoj osobi omogući let za koji posjeduje rezervaciju.
- (4) Odredbe ovoga stavka vrijede pod uvjetom da:
- se osoba pojavi na prijavnom šalteru:
    - u vrijeme koje je unaprijed i u pisanom obliku (uključujući i elektronička sredstva) odredio zračni operater ili njegov predstavnik ili turistički operater ili
    - ako nije naznačeno vrijeme najkasnije jedan sat prije objavljenog vremena odlaska ili
  - osoba dođe na mjesto unutar granice zračne luke utvrđeno u skladu s člankom 56. ovoga Zakona:
    - u vrijeme koje je unaprijed i u pisanom obliku (uključujući i elektronička sredstva) odredio zračni operater ili njegov predstavnik ili turistički operater ili
    - ako vrijeme nije naznačeno najkasnije dva sata prije objavljenog vremena odlaska.
- (5) Kada osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti ima provozni let preko zračne luke na koju se primjenjuje ovaj Zakon ili ju je zračni operater ili turistički operater premjestio s leta za koji posjeduje rezervaciju na drugi let, upravno tijelo dužno je osigurati pružanje pomoći, kako je to utvrđeno člankom 67. ovoga Zakona, na način da se osobi omogući iskorištavanje leta za koji posjeduje rezervaciju.
- (6) Po dolasku osobe s invaliditetom ili osobe smanjene pokretljivosti zračnim prijevozom u zračnu luku za koju važi ovaj Zakon, upravno tijelo zračne luke dužno je osigurati pružanje pomoći, kako je to utvrđeno člankom 67. ovoga Zakona, na način da se osobi omogući stizanje do odlazne točke iz zračne luke na koju upućuje članak 56. ovoga Zakona.
- (7) Pružena pomoć, u mjeri u kojoj je to izvedivo, mora biti odgovarajuća u odnosu na posebne potrebe dotičnog putnika.

Članak 59.

(Odgovornost za pomoć u zračnim lukama)

- (1) Upravno tijelo zračne luke odgovorno je za osiguranje pružanja pomoći, kako je utvrđeno člankom 67. ovoga Zakona, bez dodatne naplate osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti.

- (2) Управно tijelo може самостално осигурати наведену помоћ. Алтернативно, у испуњавању своје одговорности и под увјетом да су увјек испоштовани квалитативни стандарди наведени у чланку 60. ставку (1) овога Закона, управно tijelo може уговорно ангажирати једну или више странака за пружање наведене помоћи. У сарадњи с корисницима зрачне луке, путем одбора корисника зрачне луке ако је успостављен, управно tijelo може склопити такав уговорни аранжман самoinицијативно или на захтев, који може доћи и од зрачног оператора, водећи рачуна о постојећим услугама у предметној зрачној luci. У случају одбијања таквог захтева, управно tijelo дужно је дати писано образложење.
- (3) Управно tijelo зрачне луке може захтијевати од корисника зрачне луке плаћање посебне накнаде у сврху финансирања помоћи путницима из чланка 53. ставак (1) овога Закона.
- (4) Ова посебна накнада мора бити умјерена, усклађена с трошковима, транспарентна и утврђена од управног тјела зрачне луке у сарадњи с корисницима зрачне луке, путем одбора корисника зрачних лука ако је успостављен или било којег другог одговарајућег субјекта. Корисници зрачне луке међусобно дијеле плаћање накнаде размјерно укупном броју свих путника које сваки од њих превезе у и из предметне зрачне луке.
- (5) Управно tijelo зрачне луке дужно је раздвојити рачуне за активности везане уз помоћ која се пружа особама с инвалидитетом и особама сманјене покретљивости од рачуна за друге активности, у складу с текућом пословном праксом.
- (6) Управно tijelo зрачне луке дужно је корисницима зрачне луке, путем одбора корисника зрачних лука ако је успостављен или путем другог одговарајућег субјекта, као и извршном тјелу или тјелима наведеним у чланку 65. овога Закона, ставити на расподјелу ревидирани годишњи преглед наплаћених накнада и нацњених троškova у погледу помоћи која је пружена особама с инвалидитетом и особама сманјене покретљивости.

Чланак 60.

(Квалитативни стандарди за пружање помоћи)

- (1) С изнимком зрачне луке с годишњим прометом мањим од 150.000 путника на комерцијалној основи, управно tijelo дужно је утврдити квалитативне стандарде за пружање помоћи, како је то утврђено чланком 67. овога Закона, и одредити захтеве везане уз ресурсе за испуњавање наведених стандарда, у сарадњи с корисницима зрачних лука, путем одбора корисника зрачних лука ако је успостављен, и организацијама које представљају путнике с инвалидитетом и путнике сманјене покретљивости.
- (2) При утврђивању таквих стандарда обавезно треба водити рачуна о међународно признатим политикама и кодексима понашања у погледу олакшавања пријеза особама с инвалидитетом или особама сманјене покретљивости, нарочито о ECAC-овом Кодексу доброг понашања при пријету и отпреми особа сманјене покретљивости.
- (3) Управно tijelo зрачне луке дужно је објавити своје квалитативне стандарде.
- (4) Зрачни оператор и управно tijelo зрачне луке могу постићи договор да, за путнике које зрачни оператор превози до и из зрачне луке, управно tijelo пружа помоћ вишег стандарда од стандарда утврђених у ставку (1) овога чланка или да пружа додатне услуге у односу на оне утврђене чланком 67. овога Закона.
- (5) У сврху финансирања било којег од споменутих договора, управно tijelo може наметнути кориснику зрачне луке плаћање одређене накнаде уз ону утврђену чланком 59. ставак (3) овога Закона, која мора бити транспарентна, усклађена с трошковима и утврђена након конзультација с предметним зрачним оператором.

Чланак 61.

(Помоћ зрачних оператора)

Зрачни оператор дужан је пружити помоћ из чланка 68. овога Закона без додатне наплате од особе с инвалидитетом или особе сманјене покретљивости које одлазе из, долазе у или су у провозу кроз зрачну луку за коју важи овај Закон, под увјетом да дотична особа испуњава увјете из чланка 58. ст. (1), (2) и (4) овога Закона.

Чланак 62.

(Обука)

Зрачни пријевозници и управна тјела зрачне луке дужни су:

- a) осигурати да сво њихово особље, укључујући и особље које запошљава било који подуговаратељ, а које непосредно пружа помоћ особама с инвалидитетом или особама сманјене покретљивости, поседује звање о томе како испунити потребе особа с различитим инвалидитетима или сманјене покретљивости;
- b) осигурати обуку о једнакости инвалидних особа и свјести о инвалидности за сво особље које ради у зрачној luci и које се непосредно бави путницима;
- c) осигурати да након запошљавања сви нови запосленци похађају обуку о инвалидности, као и да им се осигурају тежак освјежавања звања, по потреби.

Чланак 63.

(Накнада за изгубљена или оштећена инвалидска колица, другу опрему за кретање и помоћна средства)

У случају губитка или оштећења инвалидских коллица или друге опреме за кретање или помоћних средстава за вријеме њиховог пријета и отпреме у зрачној luci или пријеза у зракоплову, путнику којему припада предметна опрема даје се накнада у складу с правилима међународног права, одредбама Споразума о ECAA и овога Закона.

Чланак 64.

(Ограничавање или одбијање обвеза)

Зрачни оператор или његов представник не смiju ограничити нити одбити своје обвезе према путницима из чланка 53. ставак (1) овога Закона.

Чланак 65.

(Извршно tijelo и његова задаћа)

- (1) Овим Законом утврђује се да је BHDCA надлежно tijelo које се бави питањима надзора над проведбом одредба овога Закона о правима особа с инвалидитетом и особа сманјене покретљивости.
- (2) BHDCA по потреби подузима потребне мјере за осигурање поштивања права особа с инвалидитетом и особа сманјене покретљивости, укључујући поштивање стандарда наведених у чланку 60. ставак (1) овога Закона.
- (3) BHDCA дужна је по потреби, у складу са ставком (1) овога чланка, осигурати задовољјавајућу примјену чланка 59. овога Закона, укључујући и одредбе о наплати накнада, како би се избјегла неравноправна конкуренција.

Чланак 66.

(Postupak у случају приговора)

- (1) Путник из чланка 53. ставак (1) овога Закона који сматра да су зрачни оператор или његов представник или управно tijelo зрачне луке поступили противно одредбама чл. 53.-64. овога Закона обратит ће им се приговором уз захтев за остваривање права путника сманјене покретљивости или с посебним потребима прописаних овим Законом.
- (2) Ако зрачни оператор или његов представник или управно tijelo зрачне луке не поступи по приговору и захтеву путника из чланка 53. ставак (1) овога Закона, путник може уложити жалбу о наводној повреди BHDCA.

- (3) Ako je za postupanje po žalbi nadležno tijelo druge zemlje, BHDCA je dužna prosljediti žalbu tijelu te zemlje na postupanje.
- (4) BHDCA dužna je poduzeti mjere da putnici s invaliditetom i putnici smanjene pokretljivosti budu obaviješteni o njihovim pravima prema ovome Zakonu, kao i o mogućnosti ulaganja žalbe BHDCA.

Članak 67.

(Pomoć putnicima smanjene pokretljivosti i putnicima s posebnim potrebama)

- (1) Zračni operater i upravno tijelo zračne luke dužni su pružiti potrebnu pomoć putnicima smanjene pokretljivosti i putnicima s posebnim potrebama kako bi im se omogućilo da:
- najave svoj dolazak u zračnu luku i zahtjev za pomoć na za to označenim točkama unutar i izvan terminalnih zgrada iz članka 56. ovoga Zakona;
  - se kreću od označene točke do prijavnog pulta;
  - prijave i registriraju prtljagu;
  - dođu od prijavnog pulta do zrakoplova uz završavanje imigracijskih, carinskih i sigurnosnih procedura;
  - se ukrcaju u zrakoplov osiguranim dizalom, invalidskim kolicima ili uz drugu potrebnu pomoć, po potrebi;
  - dođu od vrata zrakoplova do svojih sjedala;
  - se smjeste i uzmu svoju prtljagu u zrakoplovu;
  - dođu od svojih sjedala do vrata zrakoplova;
  - se iskrcaju iz zrakoplova osiguranim dizalom, invalidskim kolicima ili uz drugu potrebnu pomoć, po potrebi;
  - dođu od zrakoplova do prostora za preuzimanje prtljage i uzmu svoju prtljagu, uz završavanje imigracijskih, carinskih i sigurnosnih procedura;
  - dođu od prostora za preuzimanje prtljage do označene točke;
  - stignu na vezani let kada su u provozu, uz pomoć i na zračnoj i na zemaljskoj strani, kao i unutar i između terminala, po potrebi;
  - dođu do toaleta ako je potrebno.
- (2) Kada putniku smanjene pokretljivosti ili putniku s posebnim potrebama pruža pomoć osoba u njegovoj pratnji, toj se osobi, na zahtjev, mora odobriti pružanje potrebne pomoći u zračnoj luci, kao i pri ukrcaju i iskrcaju.
- (3) Za prihvat i otpremu potrebne opreme za kretanje putnika smanjene pokretljivosti i putnika s posebnim potrebama, uključujući i električna invalidska kolica, putnici iz članka 53. stavak (1) dužni su obavijestiti zračnog operatera i upravno tijelo zračne luke najranije 48 sati prije leta.
- (4) U slučaju privremeno izgubljene ili oštećene opreme potrebne za kretanje putnika smanjene pokretljivosti i putnika s posebnim potrebama, uključujući i električna invalidska kolica, zračni operater dužan je osigurati zamjenu izgubljene ili oštećene opreme, uključujući i električna invalidska kolica.
- (5) Zračni operater i upravno tijelo zračne luke dužni su i prihvatiti i otpremiti certificirane pse pomagače.
- (6) Zračni operater dužan je putnicima smanjene pokretljivosti i putnicima s posebnim potrebama dostaviti sve informacije potrebne za let u odgovarajućem obliku.

Članak 68.

(Pomoć zračnih prijevoznika)

- (1) Zračni operateri osigurati će prijevoz priznatih pasa pomagača u kabini, prema posebnim propisima donesenim u skladu s ovim Zakonom.

- (2) Uz medicinsku opremu, zračni operater osigurati će prijevoz najviše dva komada opreme za kretanje po jednoj osobi s invaliditetom ili osobi smanjene pokretljivosti, uključujući električna invalidska kolica, za što je potrebno upozorenje 48 sati unaprijed, i koja podliježe eventualnim prostornim ograničenjima u zrakoplovu, kao i primjeni odgovarajućih propisa koji se tiču opasnog tereta.
- (3) Zračni operateri osigurati će dostavu bitnih informacija vezanih uz let, u odgovarajućim oblicima.
- (4) Zračni operater učiniti će sve što je njegovoj mogućnosti da red sjedenja, na zahtjev, bude postavljen tako da udovolji potrebama osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti i u skladu sa sigurnosnim zahtjevima i raspoloživosti.
- (5) Zračni operater osigurati će pomoć pri odlasku u toalet, ako je potrebno.
- (6) Kada osobi s invaliditetom ili osobi smanjene pokretljivosti pruža pomoć osoba iz njezine pratnje, zračni operater učiniti će sve što je u njegovoj mogućnosti da toj osobi osigura sjedalo odmah pokraj dotične osobe s invaliditetom ili osobe smanjene pokretljivosti.

POGLAVLJE V. KOMBINIRANI PRIJEVOZ

Članak 69.

(Kombinirani prijevoz)

U slučaju kombiniranog prijevoza koji se dijelom obavlja zrakom, a dijelom bilo kojom drugom vrstom prijevoza, odredbe ovoga Zakona se, suglasno članku 22. stavak (4) ovoga Zakona, primjenjuju samo na prijevoz zrakom, pod uvjetom da je prijevoz zrakom jedan od uvjeta iz članka 1. ovoga Zakona.

POGLAVLJE VI. PRIJEVOZ ZRAKOM KOJI OBAVLJA OSOBA KOJA NIJE UGOVORENI OPERATER

Članak 70.

(Ugovoreni i stvarni operater)

Odredbe ovoga poglavlja primjenjuju se na ugovor između ugovorenog operatera s kojim je putnik ili pošiljatelj zaključio ugovor o prijevozu i stvarnog operatera.

Članak 71.

(Pojedinačna odgovornost ugovorenog i stvarnog operatera)

Ugovoreni i stvarni operater odgovaraju za štetu prouzročenu putnicima, prtljazi ili teretu u skladu s odredbama ovoga Zakona. Ugovoreni operater odgovara za štetu u odnosu na cjelokupni prijevoz, dok stvarni operater odgovara samo za prijevoz koji obavlja.

Članak 72.

(Uzajamna odgovornost)

- (1) Postupci i previdi stvarnog operatera i njegovih službenika i predstavnika koji djeluju u granicama svojih nadležnosti smatrat će se postupcima i previdima ugovorenog operatera u odnosu na prijevoz koji je obavio stvarni operater.
- (2) Postupci i previdi ugovorenog operatera i njegovih službenika i predstavnika koji djeluju u granicama svojih nadležnosti također će se smatrati postupcima i previdima ugovorenog operatera u odnosu na prijevoz koji je obavio stvarni operater. Bez obzira na navedeno, nijedan takav postupak ili previd neće izložiti stvarnog operatera odgovornosti koja prelazi iznose navedene u čl. 26., 27. i 41. ovoga Zakona. Bilo koji posebni sporazum prema kojemu ugovoreni operater preuzima obveze koje nisu nametnute ovim Zakonom ili bilo koje odricanje od prava ili ovlasti prenesenih ovim Zakonom ili bilo koja posebna izjava o ulaganju u dostavu na određište iz članka 26. ovoga Zakona neće utjecati na stvarnog operatera, osim ako se on suglasi s tim.

Članak 73.

(Zahtjevi i prigovori)

Svi zahtjevi ili prigovori koje putnik ili osoba koja ima pravo na naknadu štete podnose u skladu s ovim Zakonom protiv ugovorenog operatera podjednako se odnose i na stvarnog operatera za prijevoz koji je on obavio.

Članak 74.

(Službenici i predstavnici)

U pogledu prijevoza koji obavlja stvarni operater, svakom službeniku ili predstavniku tog operatera ili ugovorenog operatera bit će odobreno da, ako dokažu da su djelovali u granicama svojih ovlasti, iskoriste uvjete i ograničenja odgovornosti koji se, u skladu s ovim Zakonom, primjenjuju na operatera čiji su službenik ili predstavnik, osim ako se dokaže da su djelovali na način koji ih sprječava da se pozovu na ograničenja odgovornosti u skladu s ovim Zakonom.

Članak 75.

(Prikupljanje odštete)

U pogledu prijevoza koji obavlja stvarni operater, prikupljanje iznosa koje je moguće povratiti od tog operatera i ugovorenog operatera, kao i od njihovih službenika i predstavnika koji djeluju u granicama svojih ovlasti, neće prelaziti najviši iznos koji je, u skladu s ovim Zakonom, moguće dobiti bilo od ugovorenog ili stvarnog operatera, ali nijedna od spomenutih osoba neće biti odgovorna za isplatu iznosa koji prelazi ograničenje koje se može primijeniti na tu osobu.

Članak 76.

(Primatelj zahtjeva)

- (1) U pogledu prijevoza koji obavlja stvarni operater, po nahodanju tužitelja može se protiv tog operatera ili ugovorenog operatera, ili protiv obojice zajedno ili odvojeno, pokrenuti postupak za naplatu štete.
- (2) Ako se pokrene postupak samo protiv jednog od operatera, taj će operater imati pravo zatražiti da i drugi operater bude uključen u postupak, pri čemu će procedura i njeni ishodi biti uređeni u skladu sa zakonom suda koji obrađuje predmet.

Članak 77.

(Dodatna sudska nadležnost)

Svaki postupak za naplatu štete mora biti pokrenut, po tužbi tužitelja, na teritoriju jedne od ugovornih stranaka, bilo pred sudom pred kojim se postupak može pokrenuti protiv ugovorenog operatera, kako je i navedeno u članku 49. ovoga Zakona, ili na sudu koji ima sudsku nadležnost u mjestu u kojem stvarni operater ima boravište ili glavno sjedište poslovanja.

Članak 78.

(Ništavost odredaba ugovora)

Odredbe ugovora kojima se ugovoreni ili svarni operater oslobađaju od odgovornosti za štetu ili kojima se određuje niži iznos naknade za štetu od onog utvrđenog ovim Zakonom su ništave. Ništavost tih odredaba ugovora neće utjecati na valjanost ostalih odredaba ugovora o prijevozu koje su u skladu s ovim Zakonom.

Članak 79.

(Uzajamni odnosi između ugovorenog i stvarnog operatera)

Osim onoga što je navedeno u članku 76. ovoga Zakona, nijedan članak iz ovoga poglavlja neće utjecati na prava i obveze između samih operatera, uključujući pravo na povrat sredstava ili naknadu štete.

Članak 80.

(Obvezna primjena)

Na ugovore zaključene između stvarnih i ugovorenih operatera obvezno se primjenjuju odredbe ovoga Zakona.

POGLAVLJE VII. OSIGURANJE

Članak 81.

(Osiguranje)

- (1) Zračni operater imat će odgovarajuće osiguranje koje će obuhvatiti njegovu odgovornost koju ima u skladu s ovim Zakonom. Bosna i Hercegovina, putem BHDCA, može tražiti od operatera koji obavlja prijevoz na njezinom teritoriju dostavu dokaza o tome da održava odgovarajuće osiguranje koje obuhvaća njegovu odgovornost koju ima u skladu s ovim Zakonom i međunarodnim propisima na kojim se temelji ovaj Zakon.
- (2) Cilj ovoga Zakona je utvrditi minimalne zahtjeve vezane uz osiguranje za zračne operatere i operatere zrakoplova u pogledu putnika, prtljage, tereta i trećih strana.
- (3) U pogledu prijevoza pošte, zahtjevi za osiguranje su oni utvrđeni Pravilnikom o radnoj dozvoli zračnog operatera i zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza.

Članak 82.

(Opseg primjene)

- (1) Ovaj Zakon primjenjuje se na sve zračne operatere čiji zrakoplovi lete iz Bosne i Hercegovine, prema Bosni i Hercegovini i preko teritorija Bosne i Hercegovine.
- (2) Ovaj Zakon ne primjenjuje se na:
  - a) državne zrakoplove;
  - b) makete zrakoplova s MTOM manjom od 20 kg;
  - c) letjelice koje polijeću bez vlastitog pogona (uključujući motorne paraglajdere i zmajeve);
  - d) vezane balone;
  - e) papirne zmajeve;
  - f) padobrane;
  - g) zrakoplove, uključujući jedrilice, s MTOM manjom od 500 kg i mikrolake letjelice koje se koriste:
    - 1) u nekomercijalne svrhe ili
    - 2) za lokalnu nastavu letenja koja ne obuhvaća prelazak međunarodnih granica.

Članak 83.

(Principi osiguravanja)

- (1) Zračni operateri i operateri zrakoplova iz članka 82. ovoga Zakona dužni su, u skladu s ovim Zakonom, biti osigurani po pitanju karakteristične zrakoplovne odgovornosti u pogledu putnika, prtljage, tereta i trećih strana. Osiguranim rizicima moraju se obuhvatiti rat, terorizam, otmice, sabotaze, nezakonito zauzimanje zrakoplova i građanski nemiri.
- (2) Zračni operateri i operateri zrakoplova dužni su osigurati osiguravajuću zaštitu za svaki let, bez obzira na to je li im korišteni zrakoplov na raspolaganju po osnovi vlasništva ili bilo kojeg oblika ugovora o najmu, ili po osnovi zajedničke ili franšizne operacije, zajedničkog korištenja kodova ili bilo kojeg drugog sporazuma iste prirode.

Članak 84.

(Ispunjavanje uvjeta)

- (1) Zračni operateri i, ako je potrebno, operateri zrakoplova, kako je navedeno u članku 82. ovoga Zakona, dužni su pokazati da poštuju zahtjeve vezane uz osiguranje utvrđeno ovim Zakonom na način da dostave BHDCA primjerak uvjerenja o osiguranju ili drugi dokaz o važećem osiguranju.
- (2) Iznimno od stavka (1) ovoga članka, država potpisnica Sporazuma o ECAA preko koje se obavljaju letovi može zahtijevati od zračnog operatera i operatera zrakoplova iz članka 82. ovoga Zakona da predoče dokaze o važećem osiguranju u skladu s ovim Zakonom.
- (3) U pogledu zračnih operatera izvan područja Sporazuma o ECAA i operatera zrakoplova koji koriste zrakoplove registrirane izvan tog područja, dovoljno je dostaviti dokaz o

osiguranju BHDCA, ne dovodeći u pitanje primjenu članka 88. stavak (5) ovoga Zakona.

- (4) Za potrebe ovoga članka, "država potpisnica Sporazuma o ECAA" je država potpisnica Sporazuma o ECAA koja je odobrila radnu dozvolu zračnom prijevozniku iz ECAA područja ili državu potpisnicu Sporazuma o ECAA u kojoj je zrakoplov predmetnog operatera zrakoplova registriran. Za zračne prijevoznike izvan ECAA područja i operatere zrakoplova koji koriste zrakoplove registrirane izvan područja ECAA, "država potpisnica Sporazuma o ECAA" je država potpisnica Sporazuma o ECAA prema kojoj ili iz koje se obavljaju letovi.

Članak 85.

(Osiguranje u pogledu odgovornosti za putnike, prtljagu i teret)

- (1) U pogledu prijevoza putnika, najniži iznos osiguranja za odgovornost zračnog operatera koji obavlja komercijalne letove je 250.000 SDR-a po putniku.
- (2) U pogledu prijevoza prtljage, najniži iznos osiguranja za odgovornost zračnog operatera koji obavlja komercijalne letove je 1.131 SDR-a po putniku.
- (3) U pogledu prijevoza tereta, najniži iznos osiguranja za odgovornost zračnog operatera koji obavlja komercijalne letove je 19 SDR-a po kilogramu.
- (4) Stavci (1), (2) i (3) ne primjenjuju se na letove iznad teritorija Bosne i Hercegovine koje izvode zračni operateri izvan ECAA područja i operateri zrakoplova koji koriste zrakoplove registrirane izvan tog područja, a koji ne uključuju slijetanja na ili polijetanje s tog teritorija.

Članak 86.

(Osiguranje u pogledu odgovornosti za treće strane)

- (1) U pogledu odgovornosti za treće strane, minimalni iznod osiguranja po incidentu za svaki pojedinačni zrakoplov iznosi:

Kategorija	MTOM (kg)	Minimalno osiguranje (milijuna SDR-a)
1	< 500	0,75
2	< 1 000	1,5
3	< 2 700	3
4	< 6 000	7
5	< 12 000	18
6	< 25 000	80
7	< 50 000	150
8	< 200 000	300
9	< 500 000	500
10	≥ 500 000	700

- (2) Ako u bilo kojem trenutku iznos osiguranja za štete prema trećim stranama, uslijed rizika od rata ili terorizma, nije dostupan bilo kojem zračnom operateru ili operateru zrakoplova po osnovi pojedinačne nesreće, taj zračni operater ili operater zrakoplova može ispuniti svoju obvezu osiguravanja takvih rizika tako što će izvršiti osiguranje na ukupnoj osnovi.
- (3) Vrijednosti navedene u ovome članku mogu se mijenjati, po potrebi, u slučajevima kada se za tim ukaže potreba u izmjenama i dopunama odgovarajućih međunarodnih ugovora.

Članak 87.

(Izuzeci)

Iznimno od odredbe članka 86. ovoga Zakona, za zrakoplove koji se ne koriste u komercijalne svrhe, odnosno koji se koriste za obuku pilota, sportsko ili amatersko letenje i koji se koriste samo za letenje unutar zračnog prostora Bosne i Hercegovine, najniži iznos osiguranja po jednom štetnom događaju ne može biti niži od:

za zrakoplove kojima MTOM iznosi:
 - manje od 200 kg   8.000 SDR-a

- manje od 500 kg   25.000 SDR-a
 - manje od 1.000 kg   50.000 SDR-a
 - manje od 2.700 kg   80.000 SDR-a.

Članak 88.

(Provedba i sankcije)

- (1) BHDCA dužna je osigurati da zračni operateri i operateri zrakoplova iz članka 82. ovoga Zakona poštuju Zakon u pogledu preleta zračnih operatera izvan ECAA područja ili zrakoplova registriranih izvan područja ECAA, koji ne uključuju slijetanje u ili polijetanje iz bilo koje države potpisnice Sporazuma o ECAA, kao i u pogledu zadržavanja takvih zrakoplova u Bosni i Hercegovini u svrhe koje ne uključuju zračni promet. Bosna i Hercegovina može zatražiti dokaz o ispunjavanju zahtjeva o osiguranju utvrđenih ovim Zakonom.
- (2) Ako je potrebno, BHDCA može tražiti i dodatne dokaze od predmetnog zračnog operatera, operatera zrakoplova ili osiguravatelja.
- (3) U pogledu zračnih operatera iz ECAA područja, sankcije za nepoštivanje ovoga Zakona mogu uključivati oduzimanje radne dozvole, sukladno mjerodavnim odredbama Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine.
- (4) U pogledu zračnih operatera izvan područja ECAA i operatera zrakoplova koji koriste zrakoplove registrirane izvan tog područja, sankcije mogu uključivati odbijanje prava na slijetanje na teritorij Bosne i Hercegovine.
- (5) U slučaju kada BHDCA nije uvjeren da su ispunjeni uvjeti iz ovoga Zakona, neće dopustiti zrakoplovu da poleti prije nego što predmetni zračni operater ili operater zrakoplova dostavi dokaze o odgovarajućem iznosu osiguranja u skladu s ovim Zakonom.

Članak 89.

(Prijevoz u izvanrednim okolnostima)

Odredbe čl. 3., 4., 5., 7. i 8. ovoga Zakona koje se odnose na dokumentaciju o prijevozu ne primjenjuju se na zračnog operatera ako on u izvanrednim okolnostima obavi prijevoz putnika, prtljage ili tereta, što nije njegova uobičajena djelatnost.

POGLAVLJE VIII. UGOVOR O OBAVLJANJU DRUGIH KOMERCIJALNIH DJELATNOSTI U ZRAČNOM PROMETU

Članak 90.

(Vrste drugih komercijalnih usluga u zračnom prometu i oblik ugovora)

- (1) Ugovorom o obavljanju drugih komercijalnih usluga u zračnom prometu zračni operater se obvezuje na obavljanje usluge zrakoplovom, a naručitelj te usluge se obvezuje na plaćanje određene naknade za obavljanu uslugu.
- (2) Uslugama iz stavka (1) ovoga članka smatraju se: izbacivanje kemikalija iz zraka, ispitivanje iz zraka, promatranje iz zraka i nadgledanje, izgradnja pomoću zrakoplova, reklamiranje, proizvodnja zračne turbulencije, pružanje usluga u izvanrednim okolnostima, izbacivanje padobranaca i vuča jedrilica i druge slične usluge.
- (3) Ugovor o obavljanju drugih komercijalnih usluga mora biti zaključen u pisanom obliku.

Članak 91.

(Odgovarajuća primjena odredaba)

Na ugovor o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 5. ovoga Zakona i druge mjerodavne odredbe ovoga Zakona.

Članak 92.

(Izvršenje naloga naručitelja usluge)

- (1) U slučaju ugovora o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti, pravna osoba koja obavlja takvu djelatnost dužna

je izvršavati naloge naručitelja usluge u granicama ugovora i prema namjeni zrakoplova.

- (2) Pravna osoba koja obavlja djelatnosti iz ovoga poglavlja nije dužna izvršiti nalog naručitelja usluge kojim bi zrakoplov ili osobe u zrakoplovu izložio opasnosti, a ni nalog za koji se može osnovano pretpostaviti da će, ako se izvrši, uzrokovati štetu trećim osobama.

Članak 93.

(Odgovornost za štetu)

- (1) Zračni operater koji obavlja usluge iz ovoga poglavlja odgovara za štetu koju naručitelju pri izvršenju ugovora nanese osobe koje su po njegovu nalogu i za njegov račun radile na obavljanju usluge.
- (2) Odgovornost za štetu, kako je to navedeno u stavku (1) ovoga članka, ne može se isključiti ugovorom.

Članak 94.

(Odgovarajuća primjena odredaba o odgovornosti iz ugovora o prijevozu osoba i stvari)

Na štetu uslijed smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede naručitelja usluge ili osoba za koje je naručitelj usluge odgovoran i koje su u zrakoplovu, te na štetu zbog gubitka ili oštećenja naručiteljevih stvari koje su u zrakoplovu radi obavljanja usluge, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o odgovornosti iz ugovora o prijevozu osoba i stvari.

Članak 95.

(Primjena odredaba drugog propisa)

Ako ovim Zakonom nije drukčije određeno, na izvršenje ugovora o djelatnosti iz ovoga poglavlja primjenjuju se odredbe općih zakona o obveznim odnosima koji važe u Bosni i Hercegovini o ugovoru o djelu.

Članak 96.

(Primjena odredaba ovoga Zakona o izvanugovornoj odgovornosti)

Na štetu koju zrakoplov u letu nanese na zemlji pri izvršenju ugovora o djelatnosti iz ovoga poglavlja primjenjuju se odredbe ovoga Zakona o izvanugovornoj odgovornosti.

POGLAVLJE IX. ZAKUP ZRAKOPLOVA

Članak 97.

(Predmet i oblik ugovora o zakupu zrakoplova)

- (1) Ugovorom o zakupu zrakoplova, prema ovome Zakonu, zakupodavatelj se obvezuje na predavanje zakupoprimaltelju na korištenje određenog zrakoplova, a zakupoprimaltelj se obvezuje na plaćanje za to određene zakupnine.
- (2) Ugovor o zakupu iz stavka (1) ovog članka zaključuje se u pisanom obliku.

Članak 98.

(Obveze zakupodavatelja i posade zrakoplova)

- (1) Zakupodavatelj se obvezuje na predavanje zakupoprimaltelju zrakoplova u stanju u kojem se može koristiti za ugovorenu odnosno uobičajenu namjenu.
- (2) Ako je ugovorom o zakupu zrakoplova ugovoreno da zakupodavatelj uz zrakoplov zakupoprimaltelju daje u najam posadu zrakoplova, posada je obvezna izvršavati naloge zakupoprimaltelja.

Članak 99.

(Snošenje troškova korištenja zrakoplova)

- (1) Troškove korištenja zrakoplova snosi zakupoprimaltelj.
- (2) Za skriveni nedostatak zrakoplova koji je postojao u trenutku predaje zrakoplova u zakup zakupoprimaltelju, troškove popravka zrakoplova snosi zakupodavatelj. Zakupoprimaltelj nije odgovoran za štetu zbog gubitka zrakoplova uslijed djelovanja više sile.

Članak 100.

(Održavanje zrakoplova za vrijeme trajanja ugovora)

Zakupoprimaltelj je dužan održavati zrakoplov za vrijeme trajanja ugovora, a nakon protoka ugovora dužan je vratiti zrakoplov u stanju u kakvom ga je primio i u mjestu u kojem ga je primio, ali nije odgovoran za redovno trošenje (habanje) zrakoplova.

Članak 101.

(Odgovornost za štetu zbog nedostatka zrakoplova)

Zakupodavatelj odgovara za štetu nastalu zbog nedostatka koji zrakoplov čini neupotrebljivim ili smanjuje njegovu upotrebljivost za ugovoreno ili uobičajeno iskorištavanje, a postojao je u vrijeme predaje zrakoplova zakupoprimaltelju.

Članak 102.

(Postojanje sumnje o vrsti zaključenog ugovora)

U slučaju sumnje u to je li zaključen ugovor o zakupu ili ugovor o prijevozu na određeno vrijeme, smatra se da je zaključen ugovor o prijevozu na određeno vrijeme.

Članak 103.

(Zakupnina)

- (1) Ako nije drukčije ugovoreno, zakupnina se plaća mjesečno unaprijed, računajući od dana predaje zakupljenog zrakoplova.
- (2) Zakupnina ne pripada zakupodavatelju za vrijeme dok je zakupoprimaltelj bio spriječen koristiti zrakoplov krivnjom zakupodavatelja ili zbog skrivenog nedostatka zrakoplova ako je taj nedostatak postojao u vrijeme predaje zrakoplova zakupoprimaltelju.
- (3) Zakupodavatelj ima pravo svojom izjavom raskinuti ugovor ako mu zakupnina nije plaćena u roku od 15 dana od dana dospjeća, čime se ne dira u njegovo pravo na naknadu štete.
- (4) U slučaju iz stavka (3) ovoga članka, ugovor će ostati na snazi ako zakupoprimaltelj isplati dugujuću zakupninu prije nego što primi izjavu o raskidu.

Članak 104.

(Trajanje i raskid ugovora o zakupu i otkazni rok)

- (1) Ugovor o zakupu može se zaključiti na određeno ili neodređeno vrijeme.
- (2) Ugovor o zakupu može se produljiti ili raskinuti samo u pisanom obliku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
- (3) Ugovor o zakupu zaključen na neodređeno vrijeme može se otkazati unaprijed u roku koji ne može biti kraći od tri mjeseca, i to samo u pisanom obliku.

Članak 105.

(Raskid ugovora o zakupu zbog nemogućnosti korištenja zrakoplova)

Ugovor o zakupu raskida se u slučaju uništenja zrakoplova, trajne neupotrebljivosti zrakoplova, te u slučaju koji se nije mogao predvidjeti niti spriječiti, a koji onemogućava korištenje zrakoplova za vrijeme zakupa.

Članak 106.

(Odustajanje od ugovora)

- (1) Ako traju popravci koje snosi zakupodavatelj ili se predviđa da će trajati dulje vremena u odnosu na vrijeme trajanja ugovora ili u svrhu zaključenja ugovora, zakupoprimaltelj svojom pisanom izjavom može odustati od ugovora.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovog članka, zakupoprimaltelj ima pravo tražiti vraćanje razmjernog iznosa plaćene zakupnine za vrijeme za koje je bio onemogućen u korištenju zrakoplova, bez obzira na to je li odustao od ugovora.

Članak 107.

(Zakašnjenje u vraćanju zrakoplova)

- (1) Ako zakupoprimaltelj ne vrati zakupodavatelju zrakoplov nakon protoka vremena za vraćanje predviđenog ugovorom

- o zakupu, dužan je platiti razmjernu naknadu u visini dvostruke ugovorene zakupnine za prekoračeno vrijeme.
- (2) Ako je zakupoprimalatelj kriv za zakašnjenje u vraćanju zrakoplova, odgovara, uz iznos iz stavka (1) ovoga članka, i za svaku štetu koju time pretrpi zakupodavatelj.

Članak 108.

(Nagrada za potragu i spašavanje zakupljenim zrakoplovom)

Nagrada za potragu i spašavanje zakupljenim zrakoplovom za vrijeme trajanja ugovora o zakupu pripada zakupoprimalatelju.

Članak 109.

(Podzakup)

Zakupoprimalatelj može dati zrakoplov u zakup drugome (podzakup) samo na temelju pristanka zakupodavatelja danog u pisanom obliku.

POGLAVLJE X. ODGOVORNOST ZA ŠTETE KOJE ZRAKOPLOV U LETU NANESE NA ZEMLJI

Članak 110.

(Osnova odgovornosti)

- (1) Operater zrakoplova (nositelj pothvata u zračnom prometu) odgovara za štetu nastalu na zemlji zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede trećih osoba, te za štetu nanесenu stvarima koju uzrokuju zrakoplov u letu ili osobe ili stvari koje su ispale ili su izbačene iz zrakoplova u letu, izuzev ako se dokaže da zrakoplov u letu ili osobe ili stvari koje su ispale ili su izbačene iz zrakoplova u letu nisu bile uzrokom štete.
- (2) Operater zrakoplova odgovara za štetu iz stavka (1) ovog članka koju uzrokuje osoba koja je, po njegovom nalogu ili za njegov račun, radila na obavljanju prijevoza.
- (3) Odredba stavka (1) ovoga članka odnosi se i na štetu koja je uzrokovana samim prolaskom zrakoplova kroz zračni prostor ako je do štete došlo zbog nepridržavanja odgovarajućih propisa o sigurnosti zračnog prometa (npr. šteta uzrokovana zvukom i sl.).
- (4) Smatra se da je zrakoplov pokretan motorom u letu, prema stavku (1) ovoga članka, od trenutka pokretanja motora u svrhu voženja, odnosno uzlijetanja, pa sve do trenutka zaustavljanja zrakoplova nakon slijetanja i prestanka rada motora nakon slijetanja, odnosno voženja.
- (5) Ako se radi o zrakoplovu koji se ne pokreće vlastitim pogonom (npr. jedrilica, balon i dr.), odgovornost za štetu iz stavka (1) ovoga članka traje od trenutka odvezivanja, odnosno početka uzlijetanja, pa do trenutka ponovnog vezivanja nakon slijetanja, odnosno zaustavljanja nakon slijetanja.

Članak 111.

(Odgovornost za štetu koju nanese zrakoplov u zakupu)

Za štetu iz članka 110. stavak (1) ovoga Zakona koju nanese zrakoplov uzet u zakup odgovara zakupoprimalatelj kao operater zrakoplova.

Članak 112.

(Oslobađanje od odgovornosti)

Zračni operater nije odgovoran za štetu prema odredbama čl. 110. i 111. ovoga Zakona ako dokaže da je šteta nastala:

- radnjom oštećenika ili osobe koja je radila po nalogu i za račun oštećenika ili
- radnjom treće osobe ili
- od nekog uzroka izvan zrakoplova, čije se djelovanje nije moglo predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti.

Članak 113.

(Djelomično oslobađanje od odgovornosti)

- (1) Ako odgovorna osoba dokaže da je nastanku štete djelomično doprinio oštećenik ili osoba koja je radila po nalogu ili za račun oštećenika, odgovornost odgovorne

osobe za naknadu štete smanjuje se razmjerno doprinosu navedenih osoba u nastanku štete.

- (2) Ako odgovorna osoba dokaže da je nastanku štete djelomično doprinijela treća osoba, ona odgovara oštećeniku solidarno s odgovornom osobom, a dužna je snositi naknadu razmjerno težini svoje krivnje.

Članak 114.

(Protupravno iskorištavanje zrakoplova)

Ako je odgovornoj osobi zrakoplov oduzet na protupravan način, za štetu koja od njega potječe ne odgovara odgovorna osoba nego onaj koji mu je oduzeo zrakoplov, ako odgovorna osoba nije kriva za oduzimanje.

Članak 115.

(Odgovornost za štetu kao posljedicu sudara ili međusobnog ometanja zrakoplova)

Za štetu iz članka 110. ovoga Zakona koja nastane kao posljedica sudara ili međusobnog ometanja dvaju ili više zrakoplova, te za štetu koju zajednički nanese dva ili više zrakoplova, solidarno odgovaraju sve odgovorne osobe.

Članak 116.

(Visina naknade štete)

- (1) Odgovorna osoba odgovara za štetu koju je zrakoplov učinio stvarima na zemlji do visine vrijednosti (cijene) novog zrakoplova istog tipa, odnosno, ukoliko se takav tip zrakoplova više ne proizvodi, odgovarajućeg tipa, u vrijeme nesreće.
- (2) Ako se naknada štete iz stavka (1) ovog članka dosuđuje u obliku rente, ukupni iznos rente ne može biti veći od iznosa navedenog u tom stavku.
- (3) Preračunavanje posebnih prava vučenja u KM obavlja se po kursu važećem na dan isplate naknade štete od strane odgovorne osobe, a ako je u svezi s naknadom štete iz stavka (2) ovog članka došlo do sudskog spora, na dan donošenja pravomoćne presude.

Članak 117.

(Kada se odgovorna osoba nema pravo pozivati na granicu odgovornosti)

- (1) Odgovorna osoba nema se pravo pozivati na granice odgovornosti iz članka 116. ovoga Zakona ako se dokaže da je štetu uzrokovala namjerno ili krajnjom nepažnjom.
- (2) Odgovorna osoba ima pravo pozivati se na granicu odgovornosti ako dokaže da je osoba koja je radila po njezinom nalogu ili za njezin račun u obavljanju prijevoza nanijela štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom, radeći izvan okvira svojih obveza.
- (3) Osoba koja se protupravno koristila zrakoplovom kojim je uzrokovana šteta nema pravo pozivati se na granicu odgovornosti iz članka 116. ovoga Zakona.

Članak 118.

(Odgovarajuća primjena odredaba na strani zrakoplov)

Odredbe o odgovornosti za štetu iz ovoga poglavlja primjenjuju se i na strani zrakoplov ako Bosna i Hercegovina ima zaključen bilateralni sporazum s državom u kojoj je predmetni zrakoplov registriran, uz uvjete reciprociteta.

Članak 119.

(Odgovarajuća primjena odredaba na vojne, carinske, policijske i strane državne zrakoplove)

- (1) Odredbe čl. 110.-118. ovoga Zakona odnose se i na vojne, carinske i policijske zrakoplove.
- (2) Odredbe čl. 110.-118. ovoga Zakona odnose se i na strane državne zrakoplove ako Bosna i Hercegovina ima zaključene bilateralne sporazume s državama iz kojih je takav državni zrakoplov, uz uvjete reciprociteta.

POGLAVLJE XI. ZASTARA POTRAŽIVANJA

Članak 120.

(Zastara potraživanja)

- (1) Potraživanje iz ugovora o prijevozu te potraživanja nastala iz prava na povrat isplaćene naknade u vezi s tim ugovorom zastarijevaju u roku od dvije godine od dana dospelosti potraživanja.
- (2) Potraživanja iz ugovora o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti u zračnom prometu i potraživanja za naknadu štete kod odgovornosti, te potraživanja nastala iz prava na povrat isplaćene naknade u vezi s tim ugovorom vezano uz navedenu tražbinu zastarijevaju za jednu godinu od dana dospelosti potraživanja.
- (3) Potraživanja iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za pet godina od dana dospelosti potraživanja.
- (4) Zastara počinje teći:
  - a) za ugovore o prijevozu putnika:
    - 1) u slučaju smrti, tjelesne ozljede putnika ili zakašnjenja u prijevozu - od dana kada je zrakoplov stigao ili trebao stići u mjesto odredišta,
    - 2) u slučaju smrti koja je nastupila nakon iskrcaja putnika iz zrakoplova kao posljedica ozljede nastale tijekom prijevoza - od dana smrti, ali tužba mora biti podnesena najkasnije u roku od tri godine od dana kada je zrakoplov stigao ili trebao stići u mjesto odredišta;
  - b) za prijevoz ručne prtljage - od dana kada je zrakoplov stigao ili trebao stići u mjesto odredišta;
  - c) za prijevoz predane prtljage i stvari:
    - 1) u slučaju gubitka ili oštećenja - od dana kada su predane, odnosno trebale biti predane u mjestu odredišta,
    - 2) u slučaju zakašnjenja u prijevozu - od dana kada su predane u mjestu odredišta,
    - 3) u slučaju ostalih potraživanja - od dana kada je tražbinu trebalo ispuniti;
  - d) za ugovore o prihvatu i otpremi putnika, prtljage i stvari - od dana određenog u točki c) alinejama od 1) do 3) ovoga stavka;
  - e) za ugovore o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti u zračnom prometu - od dana dospelosti potraživanja;
  - f) za odgovornost u slučaju štete - od dana kada je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je nanijela štetu, a najkasnije u roku od tri godine od dana kada je nastala šteta;
  - g) za potraživanja nastala iz prava na povrat isplaćene naknade - od dana kada je nastala obveza isplate potraživanja na temelju sudske odluke ili na temelju svakog drugog akta kojim se uspostavlja pravo na povrat isplaćene naknade;
  - h) za ugovore o osiguranju:
    - 1) za potraživanja naknade štete nanесene trećim osobama - od dana kada osiguranik dobije zahtjev treće osobe za naknadu štete,
    - 2) za ostala potraživanja - od prvoga dana nakon protеka kalendarske godine u kojoj je nastala tražbina.
- (5) Nastupanje zastare potraživanja utvrdit će sud koji vodi postupak.

POGLAVLJE XII. PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 121.

(Prekršaji operatera ili drugih pravnih, odgovornih i fizičkih osoba)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj operater ili druga pravna osoba:
  - a) ako uskrati propisana prava i pomoć putnicima u slučaju kašnjenja leta, uskraćivanja ukrcaja ili otkazivanja leta;
  - b) ako najkasnije 15 dana od dana utvrđivanja identiteta fizičke osobe s pravom na naknadu štete ne isplati predujam naknade štete;
  - c) ako prilikom prodaje usluga zračnog prijevoza ne osigura da su sažeci glavnih odredaba, kojima se uređuje njegova odgovornost prema putnicima i njihovoj prtljazi, uključujući rokove za podnošenje tužbe za naknadu štete i mogućnost davanja posebne izjave o prtljazi, dostupni putnicima;
  - d) ako uskrati propisana prava i pomoć osobama s invaliditetom ili osobama smanjene pokretljivosti.
- (2) Za prekršaj iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba operatera ili druge pravne osobe novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 3.000,00 KM.
- (3) Za prekršaj iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se i druga fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 500,00 do 3.000,00 KM.

Članak 122.

(Prekršaji operatera zračne luke ili drugih pravnih osoba)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj operater zračne luke ili druga pravna osoba ako uskrati propisana prava i pomoć osobama s invaliditetom ili osobama smanjene pokretljivosti.
- (2) Za prekršaj iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba operatera zračne luke novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 3.000,00 KM.
- (3) Za prekršaj iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se i druga fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 500,00 do 3.000,00 KM.

Članak 123.

(Provođenje prekršajnog postupka)

Prekršajni postupak povodom prekršaja iz ovoga Zakona provodi se prema odredbama Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine i Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik BiH", broj 20/04).

POGLAVLJE XIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 124.

(Primjena ovoga Zakona)

Na odnose nastale prije dana stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjuju se propisi koji su bili na snazi u vrijeme nastanka tih odnosa.

Članak 125.

(Prestanak važenja drugih propisa)

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaju važiti odredbe Zakona o obligacionim i osnovnim materijalno-pravnim odnosima u zračnoj plovidbi - Prvi do Treći dio ("Službeni list SFRJ", br. 22/22 i 18/85), koji je preuzet Uredbom sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list RBiH", broj 2/92).

Članak 126.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01,02-02-1-33/14

23. lipnja 2015. godine

Sarajevo

Predsjedatelj

Zastupničkog doma

Parlamentarne skupštine BiH

Šefik Džaferović, v. r.

Predsjedatelj

Doma naroda

Parlamentarne skupštine BiH

Bariša Čolak, v. r.

449

На основу чл. 169. и 194. Пословника Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 79/14), чл. 153. и 181. Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 58/14), и члана 6. Одлуке о оснивању и дјелокругу интерпарламентарних група пријатељства Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине за билатералну сарадњу са парламентарним тијелима других земаља ("Службени гласник БиХ", број 61/07), Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на 13. сједници Представничког дома, одржаној 10. јуна 2015. године, и на 6. сједници Дома народа, одржаној 23. јуна 2015. године, донијела је

ОДЛУКУ**О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА**

**ИНТЕРПАРЛАМЕНТАРНИХ ГРУПА
ПРИЈАТЕЉСТВА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА БИЛАТЕРАЛНУ
САРАДЊУ СА ПАРЛАМЕНТАРНИМ ТИЈЕЛИМА
ДРУГИХ ЗЕМАЉА**

I

За чланове Групе за сусједне земље (Хрватска, Словенија, Италија, Малта, Србија, Црна Гора, Грчка, Кипар, Македонија, Албанија, Мађарска и Аустрија) именују се:

1. Салко Соколовић - СДА
2. Душанка Мајкић - СНСД
3. Никола Шпирић - СНСД
4. Борјана Кришто - ХДЗБиХ
5. Никола Ловриновић - ХДЗБиХ
6. Ненад Лалић - СДС
7. Жељко Комшић - ДФ
8. Фехим Шкаљић - СБББиХ
9. Фахрудин Радончић - СБББиХ
10. Љиља Зовко - ХДЗБиХ
11. Средоје Новић - СНСД

II

За чланове Групе за западну Европу (Њемачка, Швајцарска, Холандија, Белгија, Луксембург, Лихтенштајн, Шпанија, Норвешка, Шведска, Данска, Финска, Исланд, Француска, Велика Британија, Ирска и Португал) именују се:

1. Асим Сарајлић - СДА
2. Нермина Капетановић - СДА
3. Хазим Ранчић - СДА
4. Амир Фазлић - СДА
5. Милица Марковић - СНСД
6. Мирослав Миловановић - СНСД
7. Маја Гасал-Вражалица - ДФ
8. Мирсад Ђонлагић - СБББиХ
9. Сеад Кадић - СДА
10. Бариша Чолак - ХДЗБиХ

11. Дарко Бабаљ - СДС

III

За чланове Групе за средњу и источну Европу (Руска Федерација, Украјина, Бјелорусија, Литванија, Летонија, Естонија, Узбекистан, Јерменија, Таџикистан, Туркменистан, Киргистан, Казахстан, Пољска, Чешка, Словачка, Турска, Бугарска, Молдавија, Румунија, Грузија и Азербејџан) именују се:

1. Шефик Џаферовић - СДА
2. Сафер Демировић - СДА
3. Хазим Ранчић - СДА
4. Сташа Кошарац - СНСД
5. Лазар Продановић - СНСД
6. Предраг Кожул - ХДЗБиХ
7. Младен Босић - СДС
8. Дамир Бећировић - ДФ
9. Сифет Поџић - ДФ
10. Марио Караматић - ХСС
11. Небојша Радмановић - СНСД

IV

За чланове Групе за Азију (Кина, Индија, Индонезија, Иран, Бангладеш, Филипини, Сјеверна Кореја, Јужна Кореја, Тајланд, Брунеји, Шри Ланка, Лаос, Малдиви, Монголија, Мијанмар, Сингапур, Непал, Вијетнам, Пакистан и Малезија) именују се:

1. Мирсад Исаковић - СБББиХ
2. Ханка Вајзовић - ДФ
3. Ђорђо Крчмар - СДС
4. Мирсад Мешић - СДПБиХ
5. Момчило Новаковић - ПДП-НДП
6. Нермина Капетановић - СДА
7. Халид Гењац - СДА
8. Зденка Џамбас - ХДЗБиХ
9. Драгутин Родић - ДНС

V

За чланове Групе за Африку и земље Блиског истока (Египат, Јужноафричка Република, Либија и остале земље Африке, Саудијска Арабија, Израел, Јордан, Либан, Ирак, Сирија, Палестина, Кувајт, Катар, Уједињени Арапски Емирати, Оман, Бахреин и Јемен) именују се:

1. Сенад Шепић - СДА
2. Шемсудин Мехмедовић - СДА
3. Саша Магазиновић - СДПБиХ
4. Јован Вуковљак - ДНС
5. Ђорђо Крчмар - СДС
6. Сафет Софтић - СДА
7. Љиља Зовко - ХДЗБиХ
8. Средоје Новић - СНСД

VI

За чланове Групе за Сјеверну и Јужну Америку, Аустралију, Океанију и Јапан (Аустралија, Нови Зеланд, Јапан, Океанија, земље Јужне Америке, Куба, САД, Канада и Мексико) именују се:

1. Моника Томић - ХДЗБиХ
2. Дамир Арнаут - СБББиХ
3. Јасмин Емрић - А-СДА
4. Денис Бећировић - СДПБиХ
5. Заим Бацковић - БПС Сефер Халиловић
6. Дијана Зеленика - ХДЗ 1990
7. Лазар Продановић - СНСД
8. Борислав Бојић - СДС
9. Мартин Рагуж - ХДЗ 1990
10. Халид Гењац - СДА
11. Огњен Тадић - СДС